

ΓΡΕΧΗΝ ΑΥΣ ΠΟΝΤΟΣ & ΓΡΕΧΗΣΧΗ ΡΕΥΟΛΥΤΙΟΝ 1821

ΟΙ ΠΟΝΤΙΟΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

35 ΙΑΗΡΕ ΒΕΡΕΙΝΙΓΥΝΓ ΔΕΡ ΓΡΕΧΗΝ ΑΥΣ ΠΟΝΤΟΣ ΙΝ ΔΕΡ ΣΧΥΕΙΖ- ΔΙΕ ΤΑΝΖΓΡΥΠΠΕΝ

35 ΧΡΟΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΛΒΕΤΙΑΣ- ΤΑ ΧΟΡΕΥΤΙΚΑ ΜΑΣ ΤΜΗΜΑΤΑ

Περιοδική Έκδοση της Ένωσης Ποντίων Ελβετίας • Καλαντάρτς 2010 • Τεύχος 4
Zeitschrift der Vereinigung der Griechen aus Pontos in der Schweiz • Januar 2010 • Nr. 4

...Σα ξένα τοπέα λάσκουμαι αμόν σασουρεμένον, τεμόν το σπít' κ' εγνώρτσε εμέν, ν' αιλεί εμέν τον ξένον...

Εκδότης: Ένωση Ποντίων Ελβετίας · **Υπεύθυνος Έκδοσης και Ύλης:** Γιώργος Νικολαΐδης
Herausgeber: Vereinigung der Griechen aus Pontos in der Schweiz · **Chefredaktor:** Georg Nikolaidis

Συντακτική ομάδα: Στέλλα Νικολαΐδη, Χρήστος Σταυριανίδης · **Συνεργάτες αυτού του τεύχους:** Γεώργιος Ανδρεάδης, Σοφία Βενάκη-Παυλίδου, Γιώργος Βενάκης, Μαριάννα Φωκά-Ιωσηφίδου, Αλέκος Καλπαξίδης, Νώντας Καλπακίδης Γιώργος Μιχαλόπουλος, Ρίτσα Υφαντή-Παπαδοπούλου, Dirk Nowak.

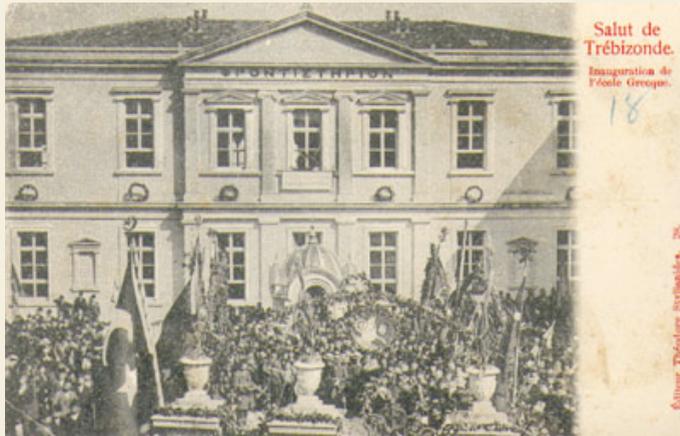
Redaktionsteam: Stella Nikolaidis, Christos Stavrianidis · **Mitarbeiter der aktuellen Ausgabe:** Georgios Andreadis, Sofia Venaki-Pavlidou, Jorgos Venakis, Marianna Fokas-Iossifidis, Alekos Kalpaxidis, Nondas Kalpakidis, George Michalopoulos, Ritsa Yfantis-Papadopoulou, Dirk Nowak.

Σελιδοποίηση: Γιώργος Νικολαΐδης · **Σχεδιασμός Τίτλου:** Γιώργος Μιχαλόπουλος
Layout: Georg Nikolaidis · **Logo-Design:** Georg Michalopoulos

Εκτύπωση: Χρήστος Σταυριανίδης
Druck: Christos Stavrianidis

Μεταφράσεις - Διορθώσεις: Γιώργος Νικολαΐδης, Στέλλα Νικολαΐδη, Νώντας Καλπακίδης, Νικόλαος Γεντής
Übersetzungen - Korrekturen: Georg Nikolaidis, Stella Nikolaidis, Nondas Kalpakidis, Nikolaos Gentis

Φωτογραφίες: Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, thalassa-karadeniz.livepage.gr, Αρχείο Ένωσης
Photos: Komitee für Pontische Studien, thalassa-karadeniz.livepage.gr, Archiv der Vereinigung

Φροντιστήριο Τραπεζούντας
 -
 Πολιτιστικός Φάρος του Ποντιακού
 Ελληνισμού

Περιοχόμενα / Inhaltsverzeichnis

Σελίδα / Seiten

Αράευμαν (αναζήτηση, ψάξιμο): "... θα έφταμεν σύλλογον τ' εμέτερον."	3
Araevman (suchen, entdecken): "...wir werden einen eigenen Verein gründen"	4
Θύμψη (ενθύμηση): Οι Πόντιοι στην Επανάσταση του 1821	5-13
Thympsi (Erinnerung): Griechen aus Pontos & Griechische Revolution vom Jahre 1821	14-21
Ιβόρισμαν (λίχνησιμα): "Έν αρχή ήν ο χορός..." 35 χρόνια χορευτικά τμήματα	22-31
Iworisman (die Spreu vom Weizen trennen): "Am Anfang stand das Tanzen..." 35 Jahre Tanzgruppen	31-37
Ιχναρίν (ίχνος): Πρωτοχρονιά στον Πόντο, ο Άγιος Βασίλης και η Παγκοσμιοποίηση...	38-39
Ichnarin (Spur): Neujahr im Pontos, der Heilige Vasilios und die Globalisierung...	39-40

“... θα έφταμεν σύλλογον τ' εμέτερον.”

Σε ποίο σημείο της ζωής του βρίσκεται κάποιος που στο κατώφλι των τριανταπέντε χρόνων του; Είναι στην αρχή, είναι στη μέση; Τι θα έπρεπε να έχει πετύχει σε αυτά τα τριανταπέντε χρόνια του; Τι αλλάζει εάν αυτός ο κάποιος είναι ένας Σύλλογος με ημερομηνία γέννησης, το Φθινόπωρο του 1975. Νοέμβρης μήνας, ήταν όταν μεταξύ άλλων ο Θόδωρος, ο Γιάννης, ο Αλέκος, ο Κώστας, ο Γιώργος -ας με συγχωρέσουν οι εν ζωή και οι συγχωρεμένοι εάν τους αναφέρω με τα μικρά τους ονόματα-, αποφάσισαν ότι: “...**θα έφταμεν σύλλογον τ' εμέτερον**”. Ποιοί ήταν οι στόχοι τους; Αισθάνονται δικαιωμένοι; Θα επιζητήσουμε να το μάθουμε στα εορταστικά τεύχη του “**Ξενιτέα**” κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

Αυτοί που σίγουρα δεν αισθάνονται δικαιωμένοι για τους αγώνες τους είναι οι πρόγονοι μας, των οποίων η προσφορά στην προετοιμασία της επανάστασης του 1821 δεν καταγράφηκε στην ιστορία του Ελληνικού κράτους. Το ίδιο κράτος, περίπου 100 χρόνια αργότερα, δεν βοήθησε όσο θα μπορούσε, στο όνειρο των Ποντίων για αυτονομία. Η μόνιμη στήλη μας “**Θύμψη**” φιλοξενεί αυτή την φορά τον γνωστό συγγραφέα **Γιώργο Ανδρεάδη** που με γλαφυρό τρόπο αναφέρεται στα δύο ζητήματα. Γιατί όπως πολύ σοφά είπε κάποτε ο Gothe: “**Εάν η λήθη είναι αρετή, η μνήμη είναι χρέος...**”

Σίγουρα ένας από τους στόχους των ιδρυτών της Ένωσης Ποντίων Ελβετίας, ήταν και η ανάγκη για την καλλιέργεια των χωρών μας. Και αν κάποιος πρεσβεύουν πως ο χορός είναι ότι μας απέμεινε από την παράδοση μας, ξεχνούν πως στον Πόντο, όλες οι συνήθειες, τα ήθη, τα έθιμα, των με-

λών της ποντιακής κοινωνίας βιώνουν μέσα από τους χορούς. Στα πλαίσια της μόνιμης στήλης μας “**Ιβόρισμαν**” προσπαθούμε να αναδειξουμε ζητήματα της παράδοσης του Ποντιακού Ελληνισμού. Αυτή τη φορά επιχειρούμε ένα πάντρεμα της τόσο σημαντικής για τους Πόντιους χορευτικής παράδοσης, με ένα αφιέρωμα στα τριανταπέντε χρόνια των χορευτικών μας τμημάτων. Άρθρα γραμμένα και σκίτσα καμωμένα με μεράκι, από παλαίμαχα και τωρινά μέλη των χορευτικών μας τμημάτων που με αφορμή την επετείο ενός από τους εκατοντάδες συλλόγους Ελλήνων σ'όλο τον κόσμο, μιλάνε τελικά για κάποιες αξίες τόσο πανανθρώπινες, όπως της πατρίδας και της ανάγκης για επαφή με αυτήν, της συντροφικότητας και συλλογικότητας, της φιλικότητας, και του ελληνικού φιλότιμου, μιλάνε για κάποιες αξίες, που, και ας λέγετε τόσο συχνά, χανόνται.

Στην στήλη “**Ιχνάριν**” την οποία σήμερα θα εγκαινιάσουμε φιλοδοξούμε να ασχολούμαστε με τα έθιμα στον Πόντο. Ο **Νώντας Καλπακίδης** ξεκινά με μια αναφορά στην Πρωτοχρονιά στον Πόντο, τον Άγιο Βασιληά και την Παγκοσμιοποίηση.

ΚΑΛΑΝΤΑΡΤ'Σ ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΧΡΙΣΤΟΥ ΤΗΝ ΕΥΛΟ(Γ)ΙΑΝ!

Γιωρίκας ο ελβετόν
(Γιώργος Νικολαΐδης)

“...wir werden einen eigenen Verein gründen”

In welchem Punkt des Lebens befindet sich jemand, der bereits 35 Jahre auf dem Buckel hat? Befindet er sich am Anfang des Lebens oder hat er bereits seine Lebenshälfte erreicht? Was muss er in diesen 35 Jahren bereits erreicht haben? Was ändert sich, wenn dieser jemand ein Verein ist, mit Geburtsstunde den Herbst 1975? Es war ein kalter Novembertag, als unter anderen Theodoros, Jannis, Alekos, Kostas, Jorgos – die Lebenden und die Seeligen mögen mir verzeihen, dass ich sie mit ihren Vornamen anspreche - entschieden, dass **“...θα έφταμεν σύλλογον τ' εμέτερον”** (wir werden einen eigenen Verein gründen). Welche waren ihre Ziele? Sehen sie heute ihre Ziele erfüllt? Wir freuen uns, dies in den Jubiläumsausgaben des „**Xeniteas**“ in Erfahrung zu bringen.

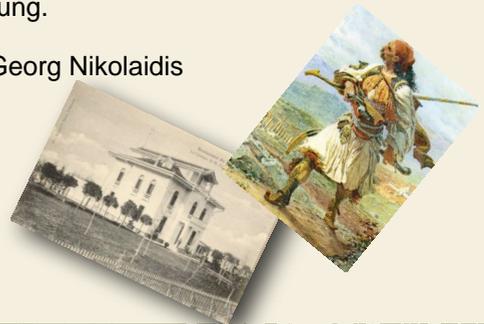
Unsere Vorfahren, die durch ihre Hingabe die griechische Revolution von 1821 vorbereitet haben, ohne dass dies in die offizielle Geschichtsschreibung des griechischen Nationalstaates eingegangen ist, würden sich heute sicher nicht in ihren Zielen erfüllt sehen. Derselbe Nationalstaat hat 100 Jahre später bei der Unterstützung des Traumes der Pontier nach Autonomie seine Möglichkeiten nicht voll ausgeschöpft. Unsere Kolumne „**Thymepsi**“ empfängt in der aktuellen Ausgabe den bekannten Au-tor **Georgios Andreadis**, welcher sich auf eindrückliche Weise mit diesen zwei heiklen Themen befasst. Wie schon der Historiker Golo Mann zu sagen pflegte: “Wer nicht um seine Herkunft weiss, hat keine Zukunft”.

Sicher ist eines der Ziele der Gründer unseres Vereines die Pflege und der Erhalt unserer Volkstänze. Wenn gewisse Kreise

behaupten, dass der Tanz das einzige Element unserer Traditionen ist, das uns erhalten geblieben ist, kann man klar aufzeigen, dass im Pontos alle Gewohnheiten, alle Traditionen und Geplogenheiten der Gesellschaft in den Volkstänzen aufgeblüht sind. In unserer immer gerne gelesenen Kolumne „**Ivorisman**“ versuchen wir, die vielschichtigen, gesellschaftliche Facetten der pontischen Kultur aufzuzeigen. Dieses Mal versuchen wir, die für die Pontier lebenswichtige Tradition der Tänze mit einer speziellen Widmung an die 35 Jahre unserer Tanzschulen. Geschriebene Texte, gezeichnete Skizzen, von alten und neuen Mitgliedern der Tanzgruppen, aus Anlass des Jubiläums einer der hundert Vereine der Griechen weltweit, sprechen von grundlegenden Werten der Menschheit, wie der Drang nach Heimat nach dem Zusammengehörigkeitsgefühl, nach Freundschaft, nach der griechischen Ehrliche, kurz zusammengefasst, nach gewissen Werten, die oft verloren gehen.

Schliesslich befasst sich unsere neu ins Leben gerufene Kolumne **“Ichnarin”** mit den Bräuchen der pontischen Griechen. **Nondas Kalpakidis** verfasste einen Artikel über das Feiern des Neujahrs im Pontos, den Heiligen Vasilios und die Globalisierung.

Georg Nikolaidis

“Οι Σουλιώτισσες” πίνακας του Ary Scheffer

ΣΕ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

του Γιώργου Νικολαΐδη

Μεγάλωσα σ'ένα περιβάλλον που μου έμαθε να είμαι περήφανος για την ιστορία των **όλων** των Ελλήνων και την καταγωγή μας ως Ποντίων. Περνώντας όλη μου την σχολική ζωή στην Ελλάδα, ήταν για μένα ως ποντιακής καταγωγής Έλληνα ακατανόητο γιατί τα επίσημα βιβλία ιστορίας του ελληνικού κράτους δεν έκαναν **καμία** αναφορά στην ιστορία των Ελλήνων που **δεν** ζούσαν στην επονομαζόμενη μητροπολιτική Ελλάδα. Ακατανόητο και παράλογο, έαν φανταστεί κανείς, πώς έως τις αρχές του 20ου αιώνα **το μεγαλύτερο μέρος των Ελλήνων ζούσε εκτός των ορίων του ελληνικού κράτους**. Και όμως η ιστορία των Μικρασιατών, των Ανατολικοθρακιωτών, των Ελλήνων της Ανατολικής Ρωμυλίας, των Ποντίων για να αναφέρουμε μόνο κάποιες από αυτές τις ομάδες **παραμένει άγνωστη** για τους περισσότερους Έλληνες. Δεν θα ασχοληθούμε με τα αίτια, τά οποία είναι στενά συνηφασμένα με την δημιουργία του πρώτου Ελληνικού κράτους, αλλά με τις επιπτώσεις αυτής της, ας μου επιτραπεί, ηθελημένης αποσιώπησης και

Ο συγγραφέας Γεώργιος Ανδρεάδης

άγνοιας. Αυτή επέτρεψε πρόσφατα σε κάποιους αυτοαποκαλούμενους αναθεωρητές της ιστορίας να χαρακτηρίσουν τα μαρτυρικά γεγονότα της εξόδου των προσφύγων από την γενέθλια γή, ως **συνωσιτισμό**. Η αποσιώπηση όμως της ιστορίας μας, επιτρέπει και σε κάποιους άλλους να αμφισβητούν ακόμη και την ελληνικότητα μας, ισχυριζόμενοι πώς οι Έλληνες του Πόντου δέν ξεσηκώθηκαν στην επανάσταση του **1821**.

Ο **Γιώργος Ανδρεάδης**, τον οποίο η Ένωση Ποντίων Ελβετίας είχε την τιμή να έχει ως ομιλήτη, αλλά και να προβάλει ταινία που βασίστηκε στο βιβλίο του **Ταμάμα**, σε εκδήλωση της τον Μάη του 2007 είναι ένας πολυγραφότατος συγγραφέας που έχει ασχολήσει με ποικίλες εκφάνσεις της ποντιακής ιστορίας, της λαογραφίας και βέβαια την λογοτεχνία. Στο κείμενο που ακολουθεί τη βιογραφία του, μας αναλύει την προσφορά των Ελλήνων του Πόντου στην επανάσταση του 1821, και δίνει απάντησεις στις ανιστόρητες αμφισβητήσεις.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ-ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο συγγραφέας **Γεώργιος Ανδρεάδης**, γεννήθηκε στις παράγκες της Καλαμαριάς, το 1936. Φοίτησε στο Αμερικανικό Κολέγιο Ανατόλια, με υποτροφία Fulbright και μετά σπούδασε Πολιτική Οικονομία, στο Πανεπιστήμιο του Φράϊμπουργκ, στην Γερμανία. Ασχολούμενος με τα εθνικά μας θέματα, έχει επισκεφθεί την γη των προγόνων μας, στην Μαύρη Θάλασσα, 52 φορές, από το 1960 μέχρι το 1998 και έχει δημοσιεύσει μέχρι τώρα 45 βιβλία, σχετικά με τον χώρο εκείνο, πολλά από τα οποία κυκλοφόρησαν και στην αγγλική, γερμανική, ρωσική, τουρκική, αρμενική, κουρδική και κινεζική γλώσσα. Προσεχώς ακολουθούν εκδόσεις στην ιταλική και σουηδική γλώσσα.

Το βιβλίο του, **Ταμάμα**, βραβεύτηκε το 1992, στην Κωνσταντινούπολη, με το βραβείο ελληνοτουρκικής φιλίας **Ipecsi**, αλλά και απελάθηκε ο ίδιος από την Τουρκία, στις 5 Δεκεμβρίου 1998, εξ αιτίας της επιρροής, που επέφεραν επτά από τα βιβλία του, σε τουρκική έκδοση, στον χώρο της διανόησης και της νεολαίας, στην γείτονα χώρα. Τον Δεκέμβριο του 2000, η **Ακαδημία Αθηνών**, βράβευσε τον συγγραφέα Γεώργιο Ανδρεάδη, δια χειρός του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κωστή Στεφανόπουλου, για το συγγραφικό

του έργο, αλλά και για την αφύπνιση των εναπομεινάντων εξισλαμισθέντων Ποντίων της Μαύρης Θάλασσας. Στις 26 Απριλίου 2003, κυκλοφόρησε στην Αρμενία, η αρμενική έκδοση του έργου Ταμάμα, ενώ στις 13 Αυγούστου 2004, με την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων, κυκλοφόρησε στην Σαγκάη, στην κινεζική γλώσσα. Η πολυεθνική κινηματογραφική εταιρεία Silkroad Film Production, με έδρα το Παρίσι, ανέλαβε την μεταφορά σεναρίου, που βασίζεται στο έργο Ταμάμα, στον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Το έργο φέρει τον τίτλο **«Περιμένοντας τα σύννεφα»**. Στην κινεζική κυκλοφορία του βιβλίου Ταμάμα, ο συγγραφέας και η μεταφράστρια κ. **Sou Kai**, εκχώρησαν τα δικαιώματά τους, υπέρ της ίδρυσης, Κέντρου Ελληνικού Πολιτισμού, στην Σαγκάη. Τα δε συγγραφικά δικαιώματα της τουρκικής έκδοσης, έχουν εκχωρηθεί, από τον συγγραφέα, στην **UNESCO**, για την αναστήλωση της ιστορικής **Μονής Σουμελά**, στον Πόντο.

Το έργο του, Ταμάμα ενέπνευσε Ποντίους στιχουργούς και καλλιτέχνες, στην δημιουργία δυο ωδών, για την ηρωίδα του έργου. Ερμηνεύονται αντίστοιχα, από τον Χρήστο Παπαδόπουλο και τον Βασίλη Μιχαηλίδη.

ΟΙ ΠΟΝΤΙΟΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 21

του Γιώργου Ανδρεάδη

Το γεγονός, ότι ο Ευαγγελισμός του Γαβριήλ προς την Παρθένο Μαρία και η έναρξη της Άνοιξης, στις **25 Μαρτίου 1821**, σήμανε την Ανάσταση του Γένους των Ελλήνων, είναι σ' όλους μας, μικρούς και μεγάλους, λίγο πολύ γνωστή ιστορία, την οποία όλοι μας ακούσαμε και μάθαμε από τις πρώτες τάξεις του ελληνικού σχολείου μας.

Το απίθανο εκείνο κατόρθωμα του ξεσηκωμού, στηρίχτηκε στην απόφαση των ραγιαδών, οι οποίοι πήραν στα χέρια τους την στέρεη θέληση, να βάλουν τέρμα στην ασυδοσία του βάρβαρου κατακτητή. Μη θεωρηθεί όμως εύκολη υπόθεση, διότι δεν ήταν καθόλου εξασφαλισμένο το αποτέλεσμα της. Όλες οι κυβερνήσεις της Ευρώπης και ιδιαίτερα η ιερή συμμαχία μ' επικεφαλής τον Μέττερνιχ της Αυστρίας, αντιπαθούσαν και αντιμάχονταν κάθε επαναστατική κίνηση οιοδήποτε λαού της Ευρώπης, διότι την θεωρούσαν κοινωνική αρρώστια, η οποία αργά ή γρήγορα θα έφθανε και στην δική τους πόρτα. Άρα ο απελπισμένος λαός των ραγιαδών δεν είχε να αντιμετωπίσει μόνον τους Τούρκους, αλλά και την ενωμένη τότε τάξη πραγμάτων, της Ρωσικής Αυτοκρατορίας μη εξαιρουμένης. Και ο αγώνας της επανάστασης του 21 θα είχε

μοιραία κατάληξη για το γένος των Ελλήνων, εάν απέναντι σ' αυτές τις δυσκολίες δεν είχε αντιπαρατεθεί η μεγάλη στρατιά των Φιλελλήνων, τους οποίους ξεσήκωσε το άφθονο αίμα της σφαγής των ραγιαδών, που πότιζε την αγαπημένη τους γη των Ελλήνων, μαζί με την πανστρατιά των μεμυημένων στην **Φιλική Εταιρεία** Ελλήνων της διασποράς, οι οποίοι έδωσαν όχι μόνον τα χρήματα, αλλά και την ζωή τους για τον αγώνα εκείνο. Και όλοι γνωρίζουμε, ότι εκείνη η Φιλική Εταιρεία, υπήρξε η Τράπεζα στήριξης του Αγώνα, που ιδρύθηκε στην Οδησσό, οργάνωσε, στήριξε, καθοδήγησε και στελέχωσε τους ραγιαδες .

Ο **Αλέξανδρος Υψηλάντης** γεννήθηκε το 1792 και από μικρός είχε κλίση στα στρατιωτικά. Το 1810 είχε καταταγεί με τον βαθμό του Ανθυπίαρχου στο σώμα των επίπτων σωματοφυλάκων του Τσάρου της Ρωσίας. Στην μάχη της Δρέσδης, στις 27-8-1813 έχασε το δεξί του χέρι. Το 1815, με τον βαθμό του υποστρατήγου, ήταν μέλος της αυτοκρατορικής ακολουθίας στο συνέδριο της Βιέννης. Ο Αλέξανδρος αναγνωρίζεται στις 12 Απριλίου 1820, ως γενικός επίτροπος, δηλαδή αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας, με το ψευδώνυμο "Καλός" και κωδικό υπογραφής τα γράμματα α.ρ. Από το Ιάσιο της Ρουμανίας ετοιμάζει στρατό με 12.000 άνδρες και βαδίζει προς

Αλ. Υψηλάντης (γκραβούρα)

Ο Υψηλάντης με στρατιωτική στολή

Η σφραγίδα της Φιλικής

το Βουκουρέστι. Δημιούργησε την επίλεκτη ομάδα του **Ιερού Λόχου**, τον οποίο οργάνωσε ο πρίγκιπας και συμπατριώτης του **Κατακουζηνός**. Θέλοντας να κατέλθει στον Μοριά, πήγε στην Τεργέστη, αλλά εκεί τον συνέλαβαν οι Αυστριακοί και τον φυλάκισαν στο φυλακές της Theresienstadt. Η υγεία του κλονίστηκε και πέθανε στη **Βιέννη, στις 9 Ιανουαρίου 1828**. Τον κήδεψαν με την στολή του Ιερολοχίτη.

Ιερολοχίτες στη μάχη του Δραγασανίου (Πέτερ φον Ες)

Το εγχείρημα του Αλέξανδρου Υψηλάντη απέτυχε, αλλά ο ξεσηκωμός των Ραγιαδών επετεύχθη και ακολούθησαν πολλοί, όπως ο αδελφός του, **Δημήτριος Υψηλάντης**, οι οποίοι στο

τέλος χάρισαν την ελευθερία στην χώρα μας.

Δημήτριος Υψηλάντης

Το κράτος μας, γι' άγνωστους λόγους, επί 80 χρόνια, δεν θέλησε να καταγράψει στα σχολικά βιβλία κάτι για την ιστορία της δικής μας πατρίδας καταγωγής, του Ευξείνου Πόντου. Και στην παντελή σιωπή αυτή συμπεριλαμβάνεται και το κεφάλαιο της όποιας συμμετοχής των Ποντίων στην εξέγερση του Μοριά.

Το βάρος της ενημέρωσης αυτής πέφτει στις πλάτες τις δικές μας και γι' αυτό τα τελευταία χρόνια ακατάπαυστα, ολάκερος ο πνευματικός κόσμος του ποντιακού μας λαού, σαν περιπλανημένοι ιεροκήρυκες, δεν παύου-

με να ευαγγελίζουμε τον λαό μας, με τις άγνωστες αυτές πτυχές της δικής μας ιστορίας στην Ανατολή.

Η εξέγερση των ραγιαδών στον Μοριά, τον Μάρτιο του 1821, ήταν η απόφαση και το αποτέλεσμα μιας ολάκερης διεργασίας, η οποία ξεκίνησε από την Φιλική Εταιρεία και απ' αυτούς που την ίδρυσαν στην Οδησό. Πέρασε από τους Έλληνες Ηγεμόνες της Μολδοβλαχίας, για να καταλήξει και να ενεργοποιηθεί από τους καρβοκύρηκες των Νησιών και τους Αρματολούς και Κλέφτες του Μωρηά και της Ρούμελης. Και όλοι γνωρίζουμε, ότι όλα τα βόρεια παράλια της Μαύρης Θάλασσας, επί αιώνες δεχόντουσαν πολυάριθμες παροικίες Ποντίων, που κατέφευγαν εκεί, μακριά από την κυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ήσαν τόσο πολλοί, ώστε και σήμερα να ακούει κανείς τους Ρώσους να λένε, ότι στις φλέβες κάθε τρίτου Ρώσου, ρέει αίμα ελληνικό. Στην Γεωργία, την Νότια Ρωσία, την Ουκρανία, την Μολδαβία και την Ρουμανία, είχαν δημιουργηθεί μεγάλες παροικίες Ποντίων.

Ο Αλ. Υψηλάντης, είχε σταδιοδρομήσει σαν αξιωματικός στον ρωσικό στρατό. Ήταν φλογερός πατριώτης και προσπάθησε να ενσαρκώ-

Η οικογένεια των **Υψηλάντηδων** ξεκίνησε από το χωριό Υψηλή και έφτασε να βγάλει αξιωματικούς στον ρωσικό στρατό και μάλιστα στο περιβάλλον του ίδιου του Τσάρου. Το ίδιο και η οικογένεια των **Μουρουζιδών**, που επίσης κατάγεται από την περιοχή του Όφεως. Μέσα λοιπόν στην Φιλική Εταιρεία υπάρχουν μεμυημένοι Πόντιοι και στην έναρξη του αγώνα, επικεφαλής σαν αρχηγός τίθεται ο Πόντιος, από το Υψηλή καταγόμενος, Αλέξανδρος Υψηλάντης. Από την ίδρυση της, η Φιλική Εταιρεία το 1814, μέχρι το 1821, συνωμοτικά, επαναστατικά και μυστικά, οργάνωνε την μεγάλη αυτή υπόθεση των Ελλήνων. Δίπλα στους αρχικούς τρεις εμπόρους ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας, **Ν. Σκουφά, Εμμ. Ξάνθο και Αθ. Τσακάλωφ**, στα οκτώ χρόνια της προετοιμασίας μυήθηκαν πολλοί και συγκεντρώθηκε άφθονο χρήμα, για την στήριξη αυτού, του υπέρ πάντων αγώνος. Χωρίς να ξεχάσουμε και τον αδελφό του Αλεξάνδρου, τον Δημήτριο Υψηλάντη και την δική του προσφορά στον αγώνα εκείνο.

Μία απο τις σημαίες των Φιλικών.

Θα περιοριστούμε στα όσα συνέβησαν την εποχή εκείνη στον Εύξεινο Πόντο και την συμμετοχή των προγόνων μας, όχι μόνο στους αγώνες του γένους στον Μωρηά, αλλά εν γένει την προσφορά τους στην μεγά-

λη υπόθεση, που συνάρπασε κάθε ελληνική ψυχή και συνείδηση. Είναι καθήκον δικό μας, αφού ορισμένοι επιμένουν πέπλο σιγής να καλύπτει τα γεγονότα εκείνα και να μη γίνεται λόγος και μνεία γι' αυτά. **Γιατί άραγε; Αυτοί μόνον γνωρίζουν.**

Μόλις έφτασε η είδηση της Επανάστασης του Μωρηά, στην Κωνσταντινούπολη και την άκουσε ξαπλωμένος στο ντιβάνι του, ο Σουλτάνος **Μαχμούτ ο Β΄**, λέγεται ότι ο μοιραίος εκείνος Σουλτάνος κύλησε από το ντιβάνι του στο δάπεδο του δωματίου του και αφρίζοντας ξεφώνιζε: *“Ρουμμεσμί ντε κουλούμ γιοκτούρ, κεσίν κεφαλαρίνι”*. Δηλαδή: *Ρωμιούς υπηκόους δεν αναγνωρίζω. Κόψτε τα κεφάλια*. Και κεφάλια έπεσαν πολλά, σ' ολάκερη την καθ' ημάς Ανατολή και στην Βαλκανική, την οποία άγριο σκότος κάλυψε, την δύσκολη εκείνη εποχή.

Πρώτο θύμα ο μαρτυρικός μας **Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄**, τον οποίον κρέμασαν στην μεσαία Πύλη εισόδου στην αυλή του Πατριαρχείου. Μια Πύλη, που μένει εσαεί κλειστή, για να υπενθυμίζει το βάρβαρο έγκλημα. Το τι έγινε πριν, κατά την διάρκεια και μετά την Ελληνική Επανάσταση, στην δική μας αξέχαστη Πατρίδα, τον Πόντο, αυτά θέλω όμως να σας διηγηθώ.

Ο Μητροπολίτης Αργυρουπόλεως **Σίλβεστρος Λαζαρίδης ο Β΄**, που καταγόταν από το χωριό Τσίτε, μυήθηκε στην Φιλική Εταιρεία, από τον συμμαθητή του και Σχολάρχη Τραπεζούντας, τον Σάββα Τριαντα-

φυλλίδη. Ο **Σάββας Τριανταφυλλίδης** ήταν ο πατέρας του Περικλή Τριανταφυλλίδη, που έγραψε τα αθάνατα έργα "Ποντικά" και "Φυγάδες". Ορκίστηκαν μάλιστα τον όρκο πίστεως στην Φιλική Εταιρεία στην Αργυρούπολη, από δύο απεσταλμένους της Φιλικής Εταιρείας, που ήρθαν για τον σκοπό αυτό, ντυμένοι σαν τούρκοι ντερβίσηδες. Στην περιοδεία τους εκείνη, οι ντερβίσηδες αγγελιοφόροι της Φιλικής Εταιρείας, περιόδευσαν τον Πόντο και όρκισαν πολλούς μεμνημένους, με τους οποίους, η Φιλική Εταιρεία είχε προηγούμενη συνεννόηση. Μόνον οι μεμνημένοι της επαρχίας Χαλδίας συγκέντρωσαν για τον αγώνα **12'000 γρόσια**, ποσό πολύ σημαντικό, για τα χρόνια εκείνα και τα διοχέτευσαν μέσω Φιλικής στον αγώνα του Γένους, στον Μωρρά. Στον κώδικα του Μητροπολιτικού Ναού Αγ. Γεωργίου Αργυρούπολης, καταγράφηκε η απλή σημείωση: "*12'000 γρόσια για τις ανάγκες του Γένους*".

Ο εγκατελειμένος Άγιος Γεώργιος της Αργυρούπολης σε πρόσφατη φωτογραφία.

Όταν ξέσπασε η Επανάσταση του 1821, το μίσος και ο φανατισμός των Τούρκων στον Πόντο, ενάντια στους Έλληνες κορυφώθηκε. Στην Τραπεζούντα, ο φανατισμένος ό-

χλος των μουσουλμάνων, μάζεψε τους Χριστιανούς σαν πρόβατα στο **Γκιουζέλ Σεράι**, δηλαδή το Λεοντόκαστρο, με σκοπό να τους κατασφάξει. Την ζωή των Χριστιανών και την αγωνία τους, έλυσε ο καταγόμενος από τον **Σταυρίν** της Κρώμνης, φρούραρχος της Τραπεζούντας, ο **Σατήρ Ζαδδές Σουλειμάν Πασάς**, ο οποίος διέλυσε τον όχλο των μουσουλμάνων και έσωσε τους Χριστιανούς. Λέγεται ότι γόνος οικογένειας κρυπτοχριστιανών και όλοι γνωρίζουμε, ότι οι Κρυπτοχριστιανοί του Πόντου, διαφύλαξαν και έσωσαν πολλές φορές, από πολλά δεινά, τους φανερούς Χριστιανούς της Μαύρης Θάλασσας.

Στην επαρχία Αργυρούπολης, οι Χριστιανοί υπέστησαν τα πάνδεινα. Ο Μητροπολίτης Σίλβεστρος, υπήρξε θύμα βιαιοπραγίας. Μεταφέρθηκε στην Μονή Γουμερά, όπου και πέθανε μετά από μερικές ημέρες. Ο Αρχιμεταλλουργός **Ιάκωβος** κατέφυγε στην Άτρα, όπου τον έπιασαν και τον έσφαξαν, ο αδελφός του Μιχαήλ δηλητηριάστηκε σε τουρκικό καφενείο, ενώ ο **Κυριάκος Ζαμανόπουλος**, ή Κυπριανίδης πρόλαβε και πήρε τα αρχεία και τον κώδικα της Μονής Χουτουρά και κατέφυγε στην Ρωσία. Ο **Ιγνάτιος Σαρασίτης** κατέφυγε στα μεταλλεία του Αλλάχ Βερντή της Αρμενίας, ο **Ευστάθιος Ραφτόπουλος** και ο **Πάμπανος Μουζενίδης** στο Ερζερούμ και άλλοι έφυγαν για τα μεταλλεία του Σίμ, του Χατζή Κιόϊ, του Ακνταγκμαντέν, του Μπερεκετλή και του Μπουγά Ματέν, δηλαδή σε μέρη, όπου προϋπήρχαν χριστιανικές παροικίες Αργυρουπολιτών.

Παρ' όλον ότι ο Ποντιακός λαός βρισκονταν στα βάθη της Ανατολής και φόβος και τρόμος κυριαρχούσε παντού, δεν δίστασαν καθόλη την διάρκεια της Επανάστασης, να συνδράμουν τον αγώνα του Γένους στον

Μωριά. Ακόμη και το 1866, όταν καιγόταν η ηρωική Κρήτη, ο πρόξενος της Ελλάδας στην Τραπεζούντα, **Παναγιώτης Ματαράγκας**, μάζεψε για τον αγώνα της Κρήτης, 340 χρυσές λίρες, από τις οποίες, τις πενήντα έδωσε ο Μητροπολίτης **Γερβάσιος Σουμελιδης**. Δυστυχώς για την Ιστορία, δεν υπάρχουν αρχεία καταγραφής, του τι μάζεψε ο πρόξενος εκείνος, απ' όλη την επαρχία Τραπεζούντας και Χαλδίας.

Η πατρίδα μας, κάτω από την καθοδήγηση της Φιλικής Εταιρείας, την οικονομική βοήθεια όλου του Ελληνισμού της Διασποράς, ιδίως των Ελλήνων της Μαύρης Θάλασσας, αλλά προ πάντων το αίμα των μαρτύρων της Επανάστασης, είδε να ανατέλλει ο ήλιος της Ελευθερίας και το απίστευτο να γίνεται αληθινό. Η Ελλάς ανέστη, η Ελλάς ηγήρθη, η Ελλάς αληθώς ανέστη.

Εκατόν χρόνια αργότερα, οι Πόντιοι πίστεψαν, ότι ήρθε η ώρα απελευθέρωσης και της δικής τους πατρίδας. Δεν το πίστεψαν μόνον αυτοί αυθαίρετα και από μόνοι τους. Στο Παρίσι οι ευρωπαϊκές δυνάμεις και ο προεδρεύων στην Συνδιάσκεψη Ειρήνης, ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ **Γούντροου Ουίλσον** διακήρυξαν, ότι έπρεπε να διαλυθεί επιτέλους το βάρβαρο καθεστώς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και να ιδρυθούν στην θέση της δεκατέσσερα κράτη, από τους γηγενείς, από την αρχαιότητα, λαούς της Μικράς Ασίας. Ένα από τα προβλεπόμενα, απ' αυτούς, κράτη ήταν και η **ανεξάρτητη Δημοκρατία του Πόντου**. Με τις ευλογίες των Ευρωπαίων, ίδρυσαν οι Πόντιοι Βουλή του Ανεξαρτήτου Πόντου, στο **Βατούμ** το 1916. Οργάνωσαν αντάρτικο στα βουνά του Πόντου. Στο **Κρασνοντάρ** της Ρωσίας το 1918, ο νεαρός πατριώτης, ο γιατρός **Φίλωνας Κτενίδης**, ο μετέπειτα επανιδρυτής της σημερινής Ιεράς Μονής Παναγίας Σουμελά, έγραψε ένα ποίημα, το

οποίο η Βουλή των Ποντίων στο Βατούμ έκρινε, ότι θα είναι ο **Εθνικός Ύμνος του Πόντου**, όταν και όποτε πραγματοποιηθεί η ανεξάρτητη Ποντιακή Δημοκρατία.

*Ήρθ' η μέρα, ήρθ' η ώρα
που προσμέναμε με χρόνια
στα δεσμά, στην καταφρόνια
και στην τούρκικη σκλαβιά.*

*Εις του Πόντου τ'ακροβούνια
καριοφίλια μαυρισμένα
φέρουν το Εικοσιένα
ψάλλουν την Ελευθεριά.*

*Της Ανάστασης σημαίνει
η καμπάνα η μεγάλη
ο καθένας μας ας βάλει
την λαμπρότερη στολή.*

*Και μπροστά εις την εικόνα
της Πατρίδας την αγία
ας προσφέρει για θυσία,
νιάτα, πλούτη και ζωή.*

*Εις του Πόντου μας το χώμα
άνοιξε σε κάθε βήμα
των μαρτύρων ένα μνήμα
του τυράννου η μαχαιριά.*

*Μας καλούν εκδικητάδες
ζωντανοί και πεθασμένοι,
η Πατρίδα, ερημωμένη
μας καλεί εμπρός παιδιά*

Δυστυχώς τον Πόντο και τους Ποντίους, πρόδωσαν και ξέχασαν όλοι εκείνοι που στο Παρίσι έδιναν υποσχέσεις. Και όχι μόνον μας πρόδωσαν, αλλά και πολέμησαν εναντίον μας. Τους Ποντίους δεν τους ξέχασαν μόνον οι φίλοι και οι σύμμαχοι. Τους Ποντίους θέλησε να ξεχάσει και η μητέρα πατρίδα, η Ελλάδα. Ένας ολάκερος λαός και ένας ακμαίος πολιτισμός θυσιάστηκε

στον βωμό μιας δήθεν προσέγγισης και διακρατικής φιλίας με την γειτονική Τουρκία. Στα καλέσματα απόγνωσης, για συμπαράσταση και βοήθεια, η μητέρα πατρίδα δεν έστειλε ούτε ένα έλληνα αξιωματικό, για να οργανώσει το αντάρτικο του Πόντου. Η κυβέρνηση της Αθήνας θυσίαζε έναν ολάκερο λαό, χάριν των συμφερόντων της Γαλλίας και της Αγγλίας. Στον Πόντο και τους Ποντίους, δυστυχώς στέρησε και η πηγή των Φιλελλήνων. Και μείναν οι πρόγονοι μας μόνοι τους, κάτω από το μαχαίρι εκδίκησης. Εξορίες, κρεμάλες, βιασμοί, σφαγές, εμπρησμοί και φυγή. Όσοι έφυγαν έφυγαν, αλλά φεύγοντας άφησαν πίσω εκατοντάδες χιλιάδες άταφους νεκρούς και κατεστράφη ακμαιοτάτος χριστιανικός πολιτισμός, της καθ' ημάς Ανατολής, εσβέσθη η εκκλησία Τραπεζούντας, και η κληρονομία

σανθος (φωτογραφία), που υπήρξε και ο τελευταίος Μητροπολίτης της Τραπεζούντας.

Αγαπητοί Συμπατριώτες,

Ο λαός μας είναι φιλοπρόοδος και ειρηνικός. Ο λαός μας απεχθάνεται τον πόλεμον. Ο λαός μας θέλει την Ειρήνη και την συνεργασία με όλους τους λαούς, μη εξαιρουμένου και του τουρκικού λαού. Ο λαός μας, φύσει και πίστει, δεν είναι εκδικητικός.

Τούτο όμως δεν σημαίνει, ότι πρέπει να επιβάλουμε την αμνησία στις επερχόμενες γενιές της φυλής μας. Αλλά και να θέλουν δεν μπορούμε. Δεν μας αφήνουν οι κραυγές πόνου και απόγνωσης των αδικοσφγιασθέντων προγόνων μας, που μέσα από τα φαράγγια και τις πλαγιές των βουνών του αξέχαστου μας Πόντου, φωνάζουν για το έγκλημα, που έγινε και μένει αιμώρητο. Αλλά και να θέλουμε να ξεχάσουμε, δεν μπορούμε, γιατί η κραυγή τους αυτή διαπερνά την συνείδηση μας, πέρα ως πέρα και δεν μας αφήνει ήσυχους το έγκλημα, που τότε έγινε. Και εάν κάποιιοι στην πατρίδα μας την Ελλάδα, έκριναν και αποφάσισαν, ότι όλα αυτά πρέπει να ξεχασθούν και δεν πρέπει πια να ακούγονται άλλο μέσα στα σχολεία μας, **η ευθύνη πέφτει πάλι στην πλάτη την δική μας, στην πλάτη την δική σας, στην πλάτη όλων μας.** Την αμνησία, που προσπαθούν να μας επιβάλουν, αγαπητοί συμπατριώτες, θα την αντιμετωπίσουμε, σύμφωνα με τα λόγια του προφήτη Ιωήλ, βγαλμένα από την Παλαιά Διαθήκη.

Υπέρ αυτών τοις τέκνοις υμών διηγήσασθε και τα τέκνα υμών, τοις τέκνοις αυτών και τα τέκνα αυτών, εις γενεάν ετέραν.

PERSÖNLICHE ANSICHT

von Georg Nikolaidis

Ich bin in einem Umfeld aufgewachsen, in dem mir beigebracht worden ist, stolz auf die griechische Geschichte und auf unsere pontische Herkunft zu sein. Während meiner Schulzeit in Griechenland habe ich mich immer wieder gefragt, warum die sogenannten offiziellen Schulbücher der griechischen Geschichte kaum Themenbereiche über die zahlreiche Hellenen, die über Jahrhunderte hinweg ausserhalb des heutigen, metropolischen Griechenlands gelebt haben, behandeln. Eine völlig unerklärliche, ja absurde Tatsache, wenn man in Betracht zieht, dass **anfangs des 20. Jahrhunderts der grösste Teil der Griechen seine Geburtsstätte ausserhalb des damaligen griechischen Staates hatte**. Trotzdem bleibt die Geschichte der Griechen aus Kleinasien, aus Ost- und Nord-Thrazien (Anatoliki Romilia), oder etwa der Griechen aus Pontos, um nur einzelne dieser Gruppen zu benennen, unbekanntes Gebiet, selbst für die meisten Griechen, und logischerweise auch für den Rest der Welt. Wir werden uns nicht mit den Ursachen dieses absichtlichen Verschweigens und der Unwissenheit auseinandersetzen, die wohl mit der Gründung des ersten neugriechischen Staates verbunden sind. Tatsache ist jedoch, dass die Unwissenheit es zugelassen hat, dass selbsterklärende Revisoren der Geschichte, unter anderem das letzte tragische Kapitel des Exodus der griechischen Flüchtlinge aus dem brennenden Smyrna (Izmir) als ein einfaches Gedränge bezeichnet haben. Das Verschweigen unserer Geschichte gibt anderen das Recht, sogar die Zugehörigkeit der Pontos-Griechen zum Hellenismus zu bezweifeln, beispielsweise durch die Behauptung, dass sie während

der Revolution von 1821 nicht auch selbst einen Aufstand gegen die osmanische Herrschaft vollzogen.

Georgios Andreadis, Gastreferent an einem Anlass der Vereinigung der Griechen aus Pontos in der Schweiz im Mai 2007 (am gleichen Anlass wurde ein Film gezeigt, der auf seinem Buch "Tamama" basiert), ist ein Autor, der sich in seinen zahlreichen Büchern mit den unterschiedlichsten Facetten der pontischen Geschichte und Volkskunde auseinandergesetzt hat. Der unterstehende Text spricht über den Beitrag und die grosse Leistung der Griechen aus Pontos während des Aufstandes der Hellenen im Jahre 1821. Es sollte eine Antwort an die Adresse derjenigen sein, die unsere Geschichte verschweigen oder sogar neu schreiben wollen.

Die Seeschlacht von Spetses (8. September 1822)

GEORGIOS ANDREADIS-BIOGRAFIE

Georgios Andreadis ist im Jahre 1936 in den Flüchtlingsbaracken von Kalamaria-Thessaloniki geboren. Unterstützt durch ein Stipendium der Fulbright-Institution hat er das amerikanische Kollegium "Anatolia" in Thessaloniki absolviert und später Politische Ökonomie in Freiburg am Breisgau studiert. Er hat sich intensiv mit unseren

nationalen Interessen befasst und deswegen das Herkunftsland seiner Vorfahren zwischen 1960 und 1998 ganze 52 Mal besucht. In dieser Zeit verfasste er 45 Bücher, die sich diesem Gebiet widmen. Viele davon sind ins Englische, Deutsche, Russische, Türkische, Armenische, Kurdische und selbst auf Mandarin übersetzt worden. Weitere Ausgaben in Italienisch und Schwedisch werden bald folgen.

Georgios Andreadis (rechts) mit Prof. Dr. Anthony Breyer während einer Tagung in Griechenland.

Sein Buch, **Tamama**, ist zwar im Jahre 1992 in Konstantinopel (Istanbul) mit dem **Ipecsi-Preis** (für Beiträge, die der Annäherung zwischen Griechen und Türken dienen) ausgezeichnet worden, der Autor selbst wurde jedoch aus der Türkei aus-

wiesen, wohl wegen des Einflusses seiner Bücher auf gewisse Teile der Jugend und der Intellektuellen.

Andreadis wurde durch die Athenische Akademie im Jahre 2000 zu seinem Gesamtwerk, aber auch für das Erwachen der verbleibenden, in den Islam konvertierten Pontos-Griechen, ausgezeichnet. Dieser Preis wurde ihm durch den damaligen Präsidenten Griechenlands überreicht. Am 26. April 2003 ist Tamama auf Armenisch erschienen, und am 13. August 2004, also zeitgleich zur Eröffnung der Olympischen Spiele ist in Shanghai die chinesische Ausgabe erschienen. Tamama wurde auch durch die multinationale Filmproduktionsfirma Silkroad Film Produktion mit dem Titel „**Waiting for the clouds**“ verfilmt. Der Autor und die Übersetzerin der chinesischen Ausgabe, Frau **Sou Kai**, haben ihre Autorenrechte zu Gunsten der Gründung eines Griechischen Kulturzentrums in Shanghai, abgetreten. Die Autorenrechte der türkischen Ausgabe wurden durch Andreadis zu Gunsten der des UNESCO-Projektes zur Wiederaufrichtung des Kloster **Soumela** abgetreten. Zu guter Letzt inspirierte Tamama zur Schöpfung zweier Oden zur Ehre der Heldin des Romans. Die Oden wurden von **Christos Papadopoulos** und **Vassilis Michailidis** gesungen.

GRIECHEN AUS PONTOS & GRIECHISCHE REVOLUTION VOM JAHRE 1821

von Georgios Andreadis

Die Tatsache, dass die Verkündigung des Erzengels Gabriel an die Jungfrau Maria, sowie der Beginn des Frühlings am **25. März 1821** die Auferstehung des Griechen markierte, ist ein an uns allen, Grossen und Kleinen, bekannte Geschichte, die wir bereits aus den ersten Klassen unserer

griechischen Schule kennen.

Der Beginn des Aufstandes, wie dieser mind. laut einer Legende der Fall war.

Die unglaublichen Heldentaten des Aufstandes, basierten auf der Entscheidung der "Ragiades" ("die Abhängigen, Untertanen"), welche der Unterdrückung durch den Eroberer ein Ende setzen wollten. Es sollte jedoch nicht als eine einfache Angelegenheit angesehen werden, da der Ausgang dieses Unternehmens auf keinem Fall abzusehen war. Alle europäische Regierungen, und insbesondere die sog. Heilige Allianz unter der Führung des österreichischen Fürsten Klemens von Metternich, lehnten jede revolutionäre Bewegung innerhalb Europas klar ab bekämpften diese erbittlich. Die heilige Allianz sah Revolutionen als eine bedrohliche soziale Krankheit, die früher oder später auch an die ihre Türe klopfen würde.

Somit stellten sich damals gegen das verzweifelte Volk der "Ragiades" nicht nur die Türken, sondern das gesamte damalige Establishment von Europa, selbst das Russische Zarentum. Die Revolution von 1821 hätte ohne die Hilfe der zahlreiche Philhellenen einen schmerzlichen Ausgang für die

Griechen genommen. Die Philhellenen wurden durch Nachrichten über die zahlreichen, an den Griechen verübten Massaker, sensibilisiert. Zusätzlich wurden die Aufständischen durch die Auslandsgriechen unterstützt, welche in grossen Zahlen in die "Philiki-Eteria" (etwa „Freundschaftsgesellschaft“) eingeweiht wurden, Die Hilfe erfolgte nicht nur in Form von Geldspenden sondern nicht selten durch Opferung des eigenen Lebens. Philiki-Eteria, die in **Odessa** (heut. Ukraine) gegründet worden war ein Geheimbund griechischer Patrioten und Philhellenen, welche die Befreiung Griechenlands von den Osmanen und die Errichtung einer modernen griechischen Republik einwirken wollten. Sie hat den Aufstand organisiert, unterstützt und geführt.

Die Abgabe des Eids an Philiki Eteria

Alexandros Ipsilantis, geboren 1792, hatte seit seinen jungen Jahren eine Neigung zu den Militärwissenschaften. Im Jahre 1810 ist er in die Armee als Rittmeister im Korps der reitenden Garde des Russischen Zaren, eingetreten. In der Schlacht von Dresden, am 27. August 1813, hatte er seinen rechten Arm verloren. Im Jahre 1815 hat er im Range eines Generalmajors als ein Mitglied der Gefolgschaft des Zaren

am historischen Wiener Kongress teilgenommen. Alexander wurde am 12. April 1820 zum Generalkommissar, also zum Führer der Philiki Eteria, mit dem Pseudonym "Kalos", ernannt.

Alexandros Ipsilantis

In Iasi, Rumänien, hat er ein Heer von 12'000 Soldaten organisiert und ist damit nach Bukarest marschiert. Er gründete die Elitetruppe von "Ieros Lochos" (gr. die Heilige Kompanie), die durch den Prinz **Kazakousinos**, einen Landsmann von Ipsilantis, organisiert wurde. Auf dem Weg zum Morias (umg. für Peloponnes) ist er in der Stadt Trieste von den Österreichern verhaftet worden und in der kleinen Festung von Theresienstadt sieben Jahre lang inhaftiert geblieben. Während seiner

Haft, hat sich sein Gesundheitszustand dermassen verschlechtert, dass er in Wien am 9. Januar 1828 verstarb. Er wurde in der Uniform von "Ieros Lochos" beerdigt. Das

Die Mission von Alexandros Ypsilantis scheiterte, nicht aber der Aufstand der Ragiades. Viele folgten deren Vorbild, wie beispielsweise der Bruder von Alexandros Ypsilantis, **Dimitrios**, und schenken so unserer Nation die Freiheit.

Der griechische Staat wollte 80 Jahre lang aus unerklärlichen Gründen keine Erarbeitung der Geschichte unserer Heimat, Efxinos Pontos, vornehmen. Ein grosses Schweigen herrscht auch über das Kapitel der Mitwirkung der Griechen aus Pontos beim Aufstand von Morias.

Die Verantwortung für die Aufklärung liegt bei uns. Deswegen befasst sich die gesamte geistige Elite der Griechen aus Pontos seit mehreren Jahren mit den unbekanntten Facetten unserer Geschichte in Anatolien.

Der Aufstand der Ragiades auf der Peloponnes im März 1821 war ein Entscheid und das Resultat jahrelanger

Vorbereitungsarbeit, begonnen durch die Philiki Eteria und deren Gründer in Odesa. Der Geist der Revolution wurde durch die griechischen Hegemonen der Moldau und Walachei übernommen und wurde schliesslich von den Schiffsreedern der griechischen Inseln und den "**Kleptes**" (gr. für "Räuber"; Bezeichnung für die griechischen Guerillakrieger des 19. Jahrhunderts) der Peloponnes und der Gebirgszügen Roumeliens in die Tat umgesetzt.

Kleftis (Guerillakrieger)

Wir sind uns alle bewusst, dass die Nordküste des Schwarzen Meeres, über Jahrhunderte hinweg, durch ganze Dorfkolonien pontischer Bevölkerung besiedelt wurde. Es war die einzige

Möglichkeit, in weiter Ferne des Ottomanischen Reichs, Schutz vor Verfolgung zu finden. Die Pontier waren so zahlreich vertreten, dass man selbst heutzutage manchen Russen sagen hört, in den Adern jedes dritten Russen fliesse griechisches Blut. Diese Kolonien reichten über Georgien, Südrussland, die Ukraine, Moldau und Rumänien.

Alexandros Ypsilantis durchlief eine Offizierslaufbahn in der Armee des Zarentums Russland. Er war ein flammender Patriot und versuchte, die Vision von **Rigas Fereos** (Rigas, griechischer Schriftsteller und Revolutionär), namentlich einen grossen Aufstand auf dem gesamten Balkan, in die Tat umzusetzen. Die Philiki Eteria hatte beschlossen, die erste Phase des Aufstand gegen die türkische Obrigkeit auf der hunger- und armutgeschundenen Peloponnes (gr. auch "Morias" genannt) zu initiieren. Dabei wurde Alexandros Ypsilantis als Kampfführer für den Aufstand auf der Peloponnes auserwählt.

All dies haben wir im Geschichtsunterricht gelernt. Wir haben jedoch nie gelernt, dass ca. 50 km östlich von Trapezounta (heutiges Trabzon) an der Küste des Schwarzen Meeres der Fluss Ofi liegt, der seinen Namen den alten Griechen verdankt, weil er wie eine Schlange die ganze Landschaft Richtung Süden durchfliesst, in ca. 100 km Distanz zum Meer. Wenn jemand nun dem schlangenförmigen Weg dieses Flusses folgt, in weiter Höhe der südlichen Bergzipfel, wird zahlreichen Dörfern begegnen. Eines davon hebt sich hervor, weil es bis heute, trotz muslimischer Bevölkerung, noch **Ypsil** genannt wird. Dieses Dorf war bis ins Jahr 1820 von Griechen bewohnt und wurde Ypsili genannt. Die Bewohner von Ypsili, wie auch von den anderen

Dörfern des Ofi emigrierten öfters zwischenzeitlich an die Nordküste des Schwarzen Meeres, nach Russland, in die Ukraine, nach Moldau und Rumänien. Viele entwickelten grosse Aktivitäten in Handel, Bildung und dem Militärwesen.

Ypsil(i) (heutiges Photo)

Söhne der Familie Ypsilantis aus dem Dorf Ypsil schafften es, als Offiziere in der russischen Armee und sogar im direkten Umfeld des Zaren zu dienen. Dasselbe gilt für die Familie **Mourousidis**, welche ebenfalls den Ufern des Ofi entstammt. Innerhalb der Philiki Eteria gibt es also Pontier in Schlüsselpositionen und zu Beginn der Revolution wird als Kampfführer der Pontier, aus Ypsil stammend, Alexandros Ypsilantis bestimmt. Von ihrer Gründung an, im Jahre 1814, bis ins Jahr 1821, organisierte die Filiki Eteria im Versteckten, mit revolutionärer Vision und geheimen Absprachen bis in hohe Ebenen, diesen grossen Lebenstraum der Griechen. Den drei Gründungsmitgliedern, **Nikolaos Skoufas, Emmanuil Xanthos und Athanassios Tsakalov**, alles griechische Händler, standen viele begeisterte Griechen zur Seite. Hinzu kommt die grosszügigen Geldbeträge, die während dieser Zeit an die Philiki Eteria für diesen Lebens-

kampf der Griechen gespendet wurden. Dabei darf man auch den Beitrag von Dimitrios Ypsilantis nicht ausser Acht lassen.

Wir fokussieren uns hier auf die Geschehnisse im Pontusgebiet zur Zeit der Revolution und auf unsere mitwirkenden Vorfahren. Deren Beitrag und Opfer war immens. Nicht nur in den Kämpfen auf der Peloponnes, sondern während der gesamten Revolution, welche das Feuer und den Drang nach Freiheit in jeder griechische Seele und jedem griechischen Gewissen erwecken konnte.

Es liegt an uns, mit Verantwortung diese Geschehnisse zu erörtern, da gewisse Kreise weiter diese historischen Aspekte in eine Hülle des Schweigens wickeln. **Warum wohl? Nur die Leute in diesen Kreisen glauben, dies wohl zu wissen.**

Die Legende besagt folgendes: Als die Nachricht der Revolution auf der Peloponnes in Konstantinopel ankam und sie **Sultan Mahmut II.** auf seinem Sofa übermittleit wurde, soll der Sultan von seinem Sofa gekippt und auf den Boden gerollt sein. Wutentbrannt und in Rage schreit er: "*Roumesmi de kulum yoktur kesin kefalarini*", übersetzt: "*Ich anerkenne keine griechischen Staatsbürger. Es sollen Köpfe rollen.*" Und es rollten viele Köpfe, von Kleinasien über die gesamte Balkanhalbinsel, welche in dieser schwierigen Zeit ein dunkles Zeitalter erlebte.

Erstes Opfer, der Patriarch **Grigorios V.**, welcher auf dem Vorplatz des Patriarchats direkt am grossen Eingangstor erhängt wurde. Ein Tor, das seither geschlossen bleibt, um an diesen unmenschlichen Akt zu erinnern. Was vor, während und nach

der griechischen Revolution in unserer unvergessenen Heimat, dem Pontus geschah, möchte ich Ihnen hier darstellen.

Der Metropolit von Argyroupolis, **Silvestros Lazaridis II.**, aus dem Dorfe Tsite stammend, trat der Philiki Eteria, seinem Mitschüler und Schullektor von Trapezounta **Savvas Triantafilidis** folgend, bei. **Savvas Triantafilidis** war der Vater von Periklis Triantafilidis, der die unsterblichen Werke "Pontika" und "Fygades" schrieb. Sie schworen den Eid an die Philiki Eteria in Argyroupolis, an zwei Gesandte des Geheimbundes, welche als türkische Derwische verkleidet waren. In dieser Zeit missionierten die Derwisch-Gesandte der Filiki Eteria im ganzen Pontusgebiet und vereideten viele begeisterte Anhänger. Allein die Mitglieder aus dem Bezirk Chaldia sammelten 12'000 Groschen, ein ansehnlicher Betrag für die betreffende Zeit, und spendeten diesen Betrag mithilfe der Philiki Eteria an den Kampf auf der Peloponnes. In den Archiven der **Metropole Ag. Georgios Argyroupolis** wurde der folgende Satz notiert: "*12'000 Groschen für die Nöte des Griechentums*". Als die Revolution im Jahre 1821 ausbrach, erlangte der Hass und der Fanatismus der Türken im Pontusgebiet einen unmenschlichen Höhepunkt. In Trapezounta sperrte der aufgeheizte Pöbel der Muslime die Christen zum Abschlichten wie Schafe ins **Güzel Seray**, also in die Löwenburg, ein. Im letzten Moment wurden die Christen vom Burgherrn von Trapezounta, **Satir Sades Süleyman Pasa**, gerettet. Es wird gesagt, dass dieser Burgherr, aus Stavrin der Kromni stammend, aus einer Familie sogenannter Kryptochristen stammte. Wir wissen aus vielen Überlieferungen, dass in dieser Zeit die Kryptochristen der Schwarzmeerregion sehr oft offizielle Christen vor

Grausamkeit gerettet haben. Im Bezirk Argroupolis wurden die Christen zu Opfern der ottomanischen Barbarei. Der Metropolit Silvestros wurde brutal zusammengeschlagen und starb wenige Tage später im Kloster Moni Goumera. Der angesehene Eisenschmid **Iakov** flüchtete nach Atra, wo er gefasst und erstochen wurde. Sein Bruder wurde in einem türkischen Kaffeehaus vergiftet. Mehr Glück hatte **Kyriakos Zamanopoulos** (oder Kyprianidis): Er beschlagnahmte das Archiv des Klosters Moni Choutoura und flüchtete nach Russland. **Ignatius Sarasitis** flüchtete in die Bergwerke Allah Bernti in Armenien, **Efstathios Raftopoulos** und **Pambanos Mouzenidis** nach Erzerum, andere flüchteten in die Bergwerke Sim, Hatzi-Kioi, Akdagmanten, Bereketli und Buga Maten, also an Orte, wo schon traditionell Kolonien der Familienzweige Argroupolis existierten.

Obwohl das pontische Volk in den Tiefen Anatoliens angesiedelt war und gleichzeitig Angst und Schrecken überall herrschte, wurde grosszügig für den Freiheitskampf auf der Peloponnes gespendet. Selbst 1866, als Kreta brannte, sammelte der griechische Konsul von Trapezounta, **Panagiotis Mataragas**, 340 goldene Pfundmünzen, wobei der Metropolit **Gervasios Soumelidis** allein 50 Münzen gespendet hatte. Leider gibt es keine schriftliche Überlieferung darüber, wieviel der betreffende Metropolit im ganzen Bezirk Trapezounta und Chaldia gesammelt hat.

Griechenland, unter Führung der Phililiki Eteria, mit finanzieller Unterstützung der Auslandsgriechen, speziell der Griechen der Schwarzmeerküste, aber vor allem mit dem Blut der Kämpfer hat die Sonne der Freiheit zum Aufgang geführt und den ungläublichen Traum in die Wirklichkeit

umgesetzt. Hellas ist auferstanden, Hellas in Freiheit, Hellas wahrhaftig auferstanden!

Hundert Jahre später haben die Pontier den Glauben gefasst, dass die Zeit der Befreiung auch ihrer Heimat gekommen sei. Nicht nur die Pontier haben das geglaubt. In Paris haben die europäischen Grossmächte, sowie die vorsitzende Grossmacht USA und deren Präsident **Wilson** den festen Entschluss gefasst, das barbarische Reich der Ottomanen zu zerstören und an dessen Stelle, 14 Staaten zu errichten, zusammengesetzt aus den Völkern der Region, die das Gebiet z.T. schon seit vorchristlicher Zeit besiedelten. Einer der vorgesehenen Staaten war die **unabhängige Republik Pontos**. Mit dem Segen der Europäer gründeten die Pontier im Jahre 1916 das Parlament des unabhängigen Pontos in Batum. Guerillakrieger wurden im Gebirge organisiert. Im Jahre 1918 schrieb der junge Patriot und Arzt **Filonas Ktenidis** (siehe Foto), der spätere Initiant des neuen Klosters Panagia Soumela, in Krasnontar (Russland) ein Gedicht. Dieses Werk der Poesie wurde durch das Parlament in **Batum** als zukünftige Hymne des Pontos bestimmt. Alles wartete auf die bevorstehende Unabhängigkeit.

Der Pontos und die Pontier wurden leider verraten und vergessen. Von den Herren, die in Paris leere Versprechungen gaben. Nicht nur haben sie uns verraten, sie haben sogar gegen uns gekämpft! Nicht nur

Freunde und Alliierte haben die Pontier vergessen. Auch die Mutter Heimat Griechenland wollte die Pontier vergessen. Ein gebildetes Volk und eine hochstehende Kultur wurde ein Opfer der griechisch-türkischen Freundschaftsgesprächen. Auch nach verzweifelter Hilferuf der Pontier an die Mutter Hellas schickte die Athener Regierung nicht einen Offizieren, um die pontische Guerilla im Gebirge zu organisieren. Die

Stempel der Philiki Eteria

griechische Führung hat ein Volk im Interesse Frankreichs und Englands geopfert. Auch die finanzielle Quelle der Philhellenen versiegte für die Griechen aus Pontos. Und so blieben unsere Vorfahren allein, unter dem feindlichen Messer der Vergeltung und Rache. Deportationen, Hinrichtungen, Vergewaltigungen, Abschlachtungen, Brandstiftung und Flucht.

Die Zehntausenden von Flüchtlingen hinterliessen Hunderttausende von nicht beigetzten Toten, eine christliche Hochkultur und das erloschene Kirchenlicht der Goteshäuser von Trapezounta. Mit Verantwortung der christlichen Grossmächte Europas gehörte die christliche Hochkultur Anatoliens und Kleinasiens der Vergangenheit an, wie der Archepiskop Athens und Griechenland **Chrysanthos** schilderte. Chrysanthos war der letzte Metropolit von Trapezounta.

Liebe Landsleute

Unser Volk ist friedlich und strebt nach Bildung und Entwicklung. Unser Volk verabscheut den Krieg. Unser Volk will Frieden und Verständigung mit allen Völkern, inklusive des türkischen Volkes. Unser Volk ist am Leben, hat keinen Drang nach Rache. Dies bedeutet jedoch nicht, dass wir die nachkommenden Generationen mit Unwissen über die Geschehnisse in unserer Heimat aufwachsen sehen müssen. Die Schmerzensschreie und das Schluchzen der Hoffnungslosigkeit unserer zu Unrecht ermordeten Vorfahren lassen uns nicht los. Aus den Schluchten und den Gipfeln unseres unvergessenen Pontos schreien sie nach dem Verbrechen, das bis heute unbestraft bleibt.

Auch wenn wir vergessen wollten, können wir dies nicht, weil die Schreie unserer Vorfahren unser Gewissen einnehmen und uns stets in Erinnerung rufen, welch unmenschliches Verbrechen damals geschah. Und wenn gewisse Leute in unserer Mutter Heimat entschieden haben, dass als dies vergessen werden soll und diesen historischen Fakten auf den Schulbänken kein Gehör geschenkt werden sollte, **fällt die Verantwortung auf unsere Schulter, auf Eure Schulter, auf die Schultern von uns allen.**

Die Unwissenheit, die sie uns aufzwingen wollen, liebe Landsleute, werden wir mit den Worten des Propheten **Joel** aus dem alten Testament gegenüberreten: *“Davon sollt ihr euren Kindern erzählen und eure Kinder ihren Kindern und deren Kinder dem folgenden Geschlecht!”*

ΠΟΝΤ(Ι)ΟΣ & ΧΟΡΟΣ

του Γιώργου Νικολαΐδη

Ο χορός αποτελεί για τους Πόντιους το εκφραστικό μέσο που τους χαρακτηρίζει, το εκφραστικό μέσο, που παράλληλα είναι και σήμα κατατεθέν τους. Συχνά αυτό αποβαίνει εις βάρος άλλων εκφάνσεων της ποντιακής παράδοσης. Ο πραγματικά μεγάλος θεατράνθρωπος του Ποντιακού, κυρίως, Θεάτρου, **Ερμής Μουρατίδης** από το βήμα της 13ης Πανευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης Ποντακής το 2007, μας αφηγήθηκε για κάποια κυρία που κάποτε του είπε:

-Μουρατίδης; Πόντιος είστε; Ααα,τί όμορφα που χορεύετε...

Πολύ σωστά ο Ερμής Μουρατίδης με το πηγαίο και αιχμηρό ποντιακό του χιούμορ, είπε πως κάποιοι νομίζουν πως εμείς οι Πόντιοι χορεύουμε ήδη μέσα στην κοιλιά της μάνας μας, πως ίσως κάποιοι να νομίζουν πως οι Πόντιοι σκεφτόμαστε με τα πόδια.

Αυτό που αναφέρει ο Ερμής Μουρατίδης είναι μιά πραγματικότητα που δεν συμβαίνει μόνο με τους Πόντιους, αφού υπάρχουν αντίστοιχου είδους στερεότυπα για πολλές ομάδες και εθνότητες (π.χ. ο Βραζιλιάνος και η σάμπα, ο Κρητικός και τα μαχαίρια). Είναι στο χέρι του καθενός μας και κυρίως των Ποντίων των νεώτερων γενιών να ασχολούμαστε και να αναδουκνείουμε και τις υπόλοιπες εκφάνσεις της ποντιακής μας παράδοσης, όπως το τραγούδι και την μουσική, την λογοτεχνία και την διάλεκτο μας, την μακραίωνη ιστορία μας και φυσικά το θέατρο, που έχει την δύναμη να συνδυάσει όλα τα παραπάνω. Αυτό άλλωστε προσπαθούμε και εμείς μέσα από τις σελίδες του Ξενιτέα.

Βεβαίως υπάρχει και ο αντίλογος, εκείνος που θεωρεί τους ποντιακούς χορούς, όχι απλά ελκυστικούς ως προς την διαφορετικότητα τους και την εν γένει παρουσία τους, αλλά πολύ περισσότερο επειδή η διαδικασία του χορού δεν είναι απλά διασκέδαση, αλλά ακόμη και σήμερα μια **μυσταγωγία**. Το νιώθουμε κάθε φορά που η αίθουσα του ετήσιου Φεστιβάλ των Ποντίων της Ευρώπης γεμίζει με 1500 νεαρούς χορευτές, το νιώθουμε όμως και κάθε φορά που ο ήχος του κεμεντζέ, μας δίνει το έναυσμα για χορό. Όπως τόσα εύστοχα, τόσο σοφά παρατηρεί ο συγγραφέας κ. Όμηρος Μαυρίδης στο υπέροχο βιβλίο του “Το αμπέλι μας στον Πόντο”: [...] Ο Πόντιος δεν έχει ανάγκη από διεγερτικά ποτά για να έρθει στο κέφι του, αυτό το είχε πάντα στη χούφτα, στα πόδια, στη γλώσσα του, διαθέσιμο ανά πάσα, ώρα και στιγμή. Η ευθυμία είναι ζήτημα ψυχικής διάθεσης και όχι στομαχικής. Η επικοινωνία μεταξύ ξένων απόμων δεν απαιτεί τυπικές συστάσεις και πρωτόκολλα, οι νόμοι της είναι γραμμένοι στην καρδιά, στα μάτια, στα χείλη, στίς κινήσεις των άκρων, σ’όλο το σώμα, παντού.

Αυτό είναι λοιπόν ο ποντιακός χορός, ή μάλλον ο χορός για τον Πόντιο. Μια μυσταγωγία που έχει την δύναμη να επιβάλει σε όλους τον ίδιο ρυθμό, που έχει την δύναμη να αισθάνονται όλοι ίσοι, μέρος ενός δεμένου και δυνατού συνόλου, ακόμη και αν τυχαία βρέθηκαν να χορεύουν χέρι-χέρι. Παρατηρώντας κανείς ένα τυπικό γλέντι Ποντίων, δεν θα του προκαλέσει καμία εντύπωση το γεγονός πως οι Πόντιοι έχουμε πολύ αναπτυγμένο το αίσθημα της οικογένειας. Δεν αποτελεί καθόλου έκπληξη το γεγονός πως αυτήν την ιδιαίτερη ζεστασιά σημειώνουν **όλοι** οι **μή** ποντιακής καταγωγής χορευτές της Ένωσης στα κείμενα που παραθέτουμε στο αφιέρωμα μας.

ΠΥΡΡΙΧΙΟΣ, ΕΝΑ ΘΕΙΟ ΑΣΤΡΟ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

ανώνυμου φίλου της Ένωσης

Πόντος...

Μία πατρίδα άσβεστη, στη μνήμη πολλών ανθρώπων...

Μία πατρίδα' που αν και "πάρθηκε", δεν έπαψε ποτέ να σφίζει από ζωή...

Μία πατρίδα κυριαρχούμενη από τις Ποντιακές Άλπεις, με τα απέραντα καταπράσινα, πάρθενα δάση, και με τα πολλά ποτάμια να κυλούν σαν δάκρυα στην Μαύρη Θάλασσα για κάποιους ανθρώπους που την άφησαν...

για κάποιους ανθρώπους που δεν την γνώρισαν ποτέ...

"Είκιτι, πατρίδας αρωθυμίας έν"

Στέκει η Κερασούντα η χλοερή, η λεφτοκαρομάνα,

η Σαμψούντα με τα καπνά της.

Έρημη η Σάντα με τα επτά χωριά της.

Στα μαύρα η Ορντού, η χρυσονοικοκυρά.

Από πίσω η Αμάσεια και πιο πίσω η δυστυχησιμένη Μπάφρα.

Έρχεται και η Σινώπη, των караβιών η μάνα.

Τραπεζούντα!

Στέκεται ακόμα Αυτοκράτειρα! Περήφανη και ανυπόμονη περιμένει να ανοίξουν και πάλι οι πύλες των τειχών της, τα Εξώτειχα των Κομνηνών... Να έρθει όλος εκείνος ο φιλόξενος και γνώριμος κόσμος. Να στήσουν εκείνους τους πανάρχαιους πολεμικούς χορούς κάτω από το βλέμμα της Σουμελιώτισσας...

"Παναία μ' Σουμελά, ποί'σον το θά'μα σ'..."

Από κει πάνω, από το θρόνο σου.

Από του Πόντου τις χιονισμένες

βουνοκορφές.

Από τον μεγαλοπρεπή και επιβλητικό ναό σου, γαντζωμένο στις απότομες πλαγιές του όρους Μελά.

Εκεί, που ο Πυξίτης δροσίζει τα ζεστά σου πρόδια...

Εκεί, που ο Πυξίτης πέρνει τις λύπες και τις κάνει χαρές στο πέρασμά του...

Εκεί, που το Άγιο Σου κεφάλι ακουμπάει στον ουρανό, με τον ήλιο στέμμα Σου και τα μαλλιά Σου, σαν σύννεφα σκορπισμένα, διαδίδουν σε όλη την Οικουμένη πως ο Πόντος είναι ένα άστρο ζωντανό, που θα φωτίζει τις καρδιές μας εχτές, σήμερα και πάντα...

Εκεί, που το Άγιο Σου πέπλο, είναι στολισμένο με 353 αστέρια, όσες και οι χιλιάδες αθώες ψυχές που μαρτύρισαν για να διαδωθεί η Ποντιακή Ιδέα...

Εσύ, Ύψιστε και Παντοδύναμε, που ακούς και βλέπεις τα πάντα...

άνοιξε τώρα τους ουραμούς και άσε τον

ήλιο να απλώσει τις χρυσές του ακτίνες και να χαϊδέψουν τον Πόντο.

Εσύ, Μητέρα Παναγία, η Φοβερά

Προστασία,

κλάψε και χύσε βροχή από δάκρυα λύπης και χαράς,

να ποτίσεις εκείνα τα Άγια χώματα, την Ιερή Γη του Πόντου.

...και όταν θα φυσάς Θεούλη μου από την μακρινή Ανατολή,

φέρε μου εκείνες τις ευωδίες από τα "παρχάρεα",

φέρε μου εκείνες τις χαρακτηριστικές ευωδίες που μόνον από κείνα τα μαύρα και ματωμένα χώματα αναβλύζουν.

Και καθώς ξαναβλέπουμε αυτό το όνειρο...

Αυτό, της νοσταλγίας και του γυρισμού, της πατρίδας και της ζωής... Ας πιαστούμε χέρι χέρι, ας τα σηκώσουμε ψηλά, και ας προσευχηθούμε κάνοντας τον σταυρό μας και χορεύοντας τον Πυρρίχιο της αγάπης και της ειρήνης, χορεύοντας τον χορό των χορών...

"Παναία μ' Σουμελά, ποί'σον τεμέτερα τα μέρεα

ζαν τεμέτερα κι επκεεί έπαρ' την ψή μ'".

ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΧΟΡΟΣ...

του Γιώργου Νικολαΐδη

Για τούς λόγους που αναφέραμε στο άρθρο Πόντι(ι)ος & Χορός, δεν νοείται Σύλλογος Ποντίων που να μην διατηρεί χορευτικό τμήμα. Η Ένωση Ποντίων Ελβετίας δεν αποτελεί εξαίρεση σε αυτόν τον κανόνα, αφού από την πρώτη στιγμή της ίδρυσης της το 1975 και από τότε ανελλιπώς καλλιεργεί την τέχνη, την μυσταγωγία των ποντιακών χορών.

Σκεφθήκαμε να αφήσουμε κάποιους από τους πρωταγωνιστές αυτών των τριανταπέντε χρόνων να μιλήσουν μόνοι τους, να μιλήσουν ελεύθερα για τις αναμνήσεις τους, να μας μιλήσουν από την δικιά τους σκοπιά. Είναι υπέροχο το συναίσθημα να ανακαλύπτεις με αυτόν τον τρόπο πως τα χορευτικά μας τμήματα έγιναν αφορμή για δυνατές φιλίες, για ζευγάρια που άντεξαν στον χρόνο, έγιναν αιτία για να υπάρξει ακόμη η Ένωση Ποντίων Ελβετίας.

Στα κείμενα που ακολουθούν, θα διάβασουμε τις αναμνήσεις του **Αλέκου Καλπαξίδη**, που δεν υπήρξε απλά ένας από τους πρώτους χορευτές, αλλά συνόδευε και για χρόνια τις μεταγενέστερες γενιές ως έφορος χορευτικού. Η **Μαριάννα Φωκά-Ιωσηφίδου**, κόρη του πρόσφατα συγχωρεμένου παλιού προέδρου της Ένωσης Κώστα Ιωσηφίδη, ανήκει στη ίδια γενιά χορευτών με τον Αλέκο και μας μεταφέρει νοερά στην εποχή που όλα ξεκίνησαν. Ήταν η πρώτη μη ποντιακής καταγωγής χορεύτρια η **Ρίτσα Παπαδοπούλου-Υφαντή** (ο άνδρας της ζωής της είναι βέβαια ο Κώστας, Πόντιος μ'εναν'ομάτ). Έτσι μπορεί να κοιτά τα ποντιακά δρώμενα από την δικιά της οπτική γωνία, όπως το ίδιο ισχύει και για το απολαυστικό κείμενο του **Γιώργου Βενάκη**, προέδρου του αδελφού Συλλόγου Κρη-

τών Ελβετίας, και χορευτή της Ένωσης για πολλά χρόνια. Η **Σοφία Βενάκη-Παυλίδου** (σύζυγος Κρητικού, και δεν είναι και η μοναδική στην Ένωση), κόρη μελών των Δ.Σ., και χορεύτρια για πολλά χρόνια, έχει πλέον διπλό ρόλο, της μητέρας χορευτών, αλλά και της χοροδιδασκάλου των μικρότερων παιδιών. Ο **Γιώργος Μιχαλόπουλος** υπήρξε για κάποια χρόνια ταουλτζής της Ένωσης, και για αυτόν τον "έρωτα" του μας μιλά. Συγκίνηση θα προκαλέσει το κείμενο του γερμανού, **Dirk, "Ντιρίκα" Nowak**. Ο Dirk, μεγάλος φιλέλληνας που έγραψε μάλιστα το άρθρο μόνος του στα ελληνικά, μας καταδειχνει την δύναμη του πολιτισμού. Το πρώτο μέρος του αφιέρωματος ολοκληρώνεται με υπέροχες ζωγραφίες από παιδιά των δύο μικρότερων χορευτικών μας τμημάτων. Στο επόμενο τεύχος θα συνεχίσουμε με κείμενα πρώην και τωρινών χορευτών.

35 ΧΡΟΝΙΑ, ΣΑΝ ΝΑ΄ΤΑΝ ΧΘΕΣ

του Αλέκου Καλπαξίδη

Αισθάνομαι λίγο παράξενα που μου ζητήσανε να γράψω κάτι, 35 χρόνια κοντά στην Ένωση, έκανα ότι μπορούσα, αλλά με το γράψιμο ποτέ δεν πιάστικα. Ας έχει... Ήμουν ο μικρότερος, όταν στα 28 μου χρόνια, μας φώναξε ο πρώτος πρόεδρος της Ένωσης, ο **Θόδωρος Μουρουζίδης** για να στήσουμε το πρώτο χορευτικό. Νιώθαμε όλοι μας μιά χαρά, μιά περηφάνια, είμαστε και 'μεις οι Πόντιοι εδώ, σκεφτόμασταν. Κανείς μας δεν ήταν χοροδιδάσκαλος, ανέλαβε όμως το ρόλο αυτό ο **Πάυλος Σιδηρόπουλος**, που γύρισε πιά για πάντα στην πατρίδα. Ξεκινήσαμε βέβαια χωρίς να ξέρουμε που θα μας βγάλει, αλλά πιστεύω πως βάλαμε και 'μείς το λιθαράκι μας, φτιάξαμε την μαγιά για να 'ρθούν οι επόμενοι. Και ήταν τόσοι πολλοί οι επόμενοι... τόσα παιδιά που θυμάμαι, όπως οι **Γεωργιάδη**

δες, που γύρισαν στην πατρίδα, άλλοι που χαθήκαν από τον Σύλλογο, άλλοι από τη ζωή... Για χρόνια ολόκληρα, αφού σταμάτησα από το χορό, προσπάθησα να βοηθήσω την Ένωση όπου μπορούσα. Έφτιαξα μεταξύ άλλων τα μαχαίρια και τα φυσεκλίκια για το χορευτικό, κρεμάστες για τις στολές των παιδιών, αργότερα βοηθούσα το **Χρήστο** (Σημ. Ξεν.: Σταυριανίδης) που είχε πολύ ταλέντο, στα πρώτα βήματα το ως χοροδιδάσκαλος. Ξεκινήσαμε να λέμε τα κάλαντα στα μέλη, πηγαίναμε ως το Herisau, 170 χλμ. πηγαίνελα. **Μεράκι και φιλότιμο είχαμε, κάτι που έχετε και 'σεις, αλλά μας ξεπεράσατε, σας παραδέχομαι παληκάρια μου, σας παραδέχομαι και θα σας στηρίζουμε όλοι.**

Βαγγέλης Πεξαράς, Αλέκος Καλπαζίδης (δεξιά)

35 ΧΡΟΝΙΑ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ

της Μαριάννας Φωκά-Ιωσηφίδη

Πέρασαν 35 ολόκληρα χρόνια από την “γέννηση” της Ένωσης Ποντίων Ελβετίας. Τρεισίμισι γενιές μετά, το γεγονός ότι υπάρχουμε μου φαίνεται σαν το πιά αυτονόητο στον κόσμο. Εμείς οι Πόντιοι στην Ελβετία. Εμείς, που τιμούμε τις ρίζες των παππούδων και των προπαππούδων μας, καλλιεργούμε και μεταδίδουμε τον πολιτισμό τους.

Τον μεταδίδουμε στα παιδιά μας, στα εγγόνια μας, στους φίλους και γνωστούς μας, και σε όσους διψάνε να μάθουν.

Με νοσταλγία, αλλά και περηφάνια ρίχνω το βλέμμα μου πίσω στον καιρό όταν βρέθηκαν μαζί μια χούφτα άνθρωποι, δημιούργησαν ένα διοικητικό συμβούλιο και ασχολήθηκαν με τον καταρτισμό του καταστατικού. Είχανε σχέδια, είχανε οράματα! Θέλανε να διατηρήσουν και να μεταδώσουν την ιστορία, τον πολιτισμό και φυσικά τους χορούς μας. Με πειθώ και ισχυρή θέληση δημιούργησαν αυτοί οι αξιότιμοι κύριοι το πρώτο χορευτικό. Αποτελούνταν από πέντε άνδρες και τέσσερις γυναίκες. Ήμουν μία από τις γυναίκες αυτές. Νοικιάσαμε έναν ισόγειο χώρο κοντά στο Central (Σημ. Ξεν.: πλατεία στο κέντρο της Ζυρίχης) και συναντιόμασταν όταν βρίσκαμε ευκαιρία. Φυσικά γνωρίζαμε τα βασικά βήματα, αλλά έπρεπε να εξασκηθούμε για να αποκτήσει αυτή η ομάδα μια ομοιογένεια, και να λειτουργεί αρμονικά. Ο συντονισμός ήταν δύσκολος, αφού τον καιρό εκείνο δεν διαθέταμε χοροδιδάσκαλο. Αλλά είχαμε θέληση και αντοχές, ιδιότητες που μας χαρακτηρίζουν εμάς τους Πόντιους! Φυσικά έπρεπε να βρεθούνε και στολές. Δεν είχαμε έσοδα και έτσι οι στολές χρηματοδοτήθηκαν εν μέρει από προσωπικούς πόρους. Αυτές των ανδρών παραγγέλλθηκαν ή τις έφεραν από την Ελλάδα, ενώ οι γυναικείες ράφτηκαν από την πιά ηλικιωμένη Πόντια, την μοναδική κυρία **Χρυσούλα**. Αφιλοκερδώς, εξυπακούεται.

Και εφτάσε η στιγμή! Η περηφάνια υπερέιχε της νευρικότητας. Αλλά τράκ είχαμε, αφού θα παρουσιάζαμε για πρώτη φορά στην ιστορία της Ελβετίας, χορούς από τον Πόντο και μαλιστά μπροστά σε πολύ κοινό και τόσους πολλούς Έλληνες επισήμους.

Μόλις ακούστηκε η μουσική από το πικάπ, ο πρώτος πρόεδρος και υπεύθυνος του χορευτικού της Ένωσης, **Θεόδωρος Μουρουζίδης**, μας οδήγησε στην πίστα. Η ευφορία και ο ενθουσιασμός του κοινού δεν περιγράφονται. Λάθη και παραπατήματα διέφυγαν τελίως της προσοχής. Ο ρυθμός της μουσικής, η επιβλητική εμφάνιση των χορευτών, και οι πανέμορφες στολές τους συνάρπασαν όλους. Μικρούς και μεγάλους. Και κάποιοι σκούπιζαν στα κλεφτά τα δάκρυα τους. Αυτή ήταν η αρχή. Καταρχάς μπορούσα να μετέχω στην διαμόρφωση της εξέλιξης του χορευτικού και μεγαλώνοντας πλέον μόνο να την παρακολουθώ.

Πολλά άλλαξαν σε αυτά τα 35 χρόνια. Η επιθυμία και η θέληση όμως να μην χαθούν οι ρίζες μας, είναι μεγαλύτερες από ποτέ. Και για'υτό θα ήθελα να ευχαριστήσω και να συγχαρώ το νεαρό διοικητικό συμβούλιο, τους βοηθούς και υποστηρικτές του. **Διατηρήστε αυτήν την πορεία, είμαι περήφανη για σας!**

ΜΙΑ ΦΙΛΟΠΟΝΤΙΑ ΣΤΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ

της Ρίτσας Υφαντή-Παπαδοπούλου

Κάποια Κυριακή μεσ'τον τον χειμώνα 1976-77 αποφάσισαν οι γονείς μου να πάμε στις πρόβες του Ποντιακού Συλλόγου που γίνονταν στο Restaurant "Vier Wachten" στη Ζυρίχη. Ήμουν τότε κάπου 12 χρονών και ήξερα πλέον οριστικά πως δεν είμαστε Πόντιοι! Δεν πειράζει μου έλεγαν, είμαστε φιλοπόντιοι...θα μάθεις με τα άλλα παιδιά που θα είναι εκεί να χορεύεις ποντιακά και θα κάνουμε όλοι μαζί παρέα σαν μία οικογένεια. Έτσι βρισκόμασταν σχεδόν κάθε Κυριακή στο ίδιο μέρος, όπου διάφορα άτομα, από τα οποία δυστυχώς μερικά σήμερα δεν είναι πιά κοντά μας, θυσίαζαν τον ελεύθερο χρόνο τους για να ανταπεξέλθουν στα καθήκοντα που είχαν αναλάβει απέναντι στο Σύλλογο και να μας μάθουν όσο πιο πολλά μπορούσαν. Στην αρχή αισθανόμουν λίγο περίεργα, γιατί νόμιζα ότι θα ξεχώριζα ως φιλοπόντια ανάμεσα στους Πόντιους. Σύντομα όμως πήρα θάρρος, όπως όλα τα παιδιά που χορεύαμε μαζί και

Το πρώτο χορευτικό: Α. Καλπαζίδης, Κ. Δημητριάδου-Inderbitzin, Θ. Μουρουζίδης, Λ. Σιδηροπούλου, Π. Σιδηρόπουλος, Μ. Ιωσηφίδου, Ε. Πεξαρης, Ε. Ευθυμιάδου, Χ. Χερωνίδης (από αριστερά προς τα δεξιά)

Χορευτικό της δεκαετίας '80: Σ. Ιωσηφίδου, Χ. Σταυριανίδης, Ρ. Υφαντή, Α. Σταυριανίδου, Κ. Χερωνίδου, Ε. Παναγιωτίδου, Ν. Παπαδοπούλου, Π. Ιωσηφίδου, Β. Τσιγαρίδα (επάνω, από αριστερά προς τα δεξιά) Κ. Κοκονάς, , άγνωστη, , Μ. Χερωνίδου, Γ. Παυλίδου, Κ. Καπαζίδης, Ε. Καλφοπούλου, Σ. Κοκονά, Ε. Μιχαλοπούλου (κάτω, από αριστερά προς τα δεξιά)

ξεχάσαμε τις ανασφάλειες και ντροπές απέναντι στο χοροδιδάσκαλο και τους γονείς που καθόταν λίγο πιο πίσω και μας κοιτούσαν πίνοντας τον καφέ τους.

Κάποιο Σάββατο ήρθε η ώρα να χορέψουμε στην πίστα με ορχήστρα. Η αίθουσα του **Spirgarten** ήταν γεμάτη (Σημ. Ξεν.: Θρυλική αίθουσα εκδηλώσεων στην Ζυρίχη) και περιμέναμε με ανυπομονησία να ανοίξει η αυλαία για να βγούμε. Παρόλα τα χρόνια που έχουν περάσει από τότε, θυμάμαι ακόμη ότι όλοι μας είμασταν πολύ νευρικοί, αλλά και όλο περηφάνια και ενθουσιασμό. Ευτυχώς που οι φορεσιές είναι μακριες και δεν θα φαίνονται τα λαθη μας, σκεφτόμασταν με παιδική αφέλεια...

Όλα είναι μιά συνήθεια...Και κάθε χρόνο νιώθαμε και πιό σίγουροι και οι γονείς μας χαιρόνταν μαζί μας, όπως και εμείς σήμερα χαιρόμαστε να βλέπουμε τα παιδιά μας να χορεύουν με πάθος και ενέργεια τους πον-

ταικούς χορούς και να μας κάνουν όλους να ανατριχιάζουμε.

ΓΙΩΡΙΚΑΣ Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ

του Γιώργου Βενάκη

Ήτανε μια κλασσική ελληνική βραδιά, όπως πολλές άλλες, στο Spirgarten στην Ζυρίχη του 1984. Όπως συνήθως χορεύαμε η νεολαία ασταμάτητα στην πίστα. Μαζευόμασταν όλοι εκεί να ζήσουμε το ελληνικό στοιχείο χορεύοντας... Ακούγονται ποντικά απ' τα ηχεία. Καθένας γυρίζει κοιτώντας που να πιάσει, να μην χάσει κάποιο δευτερόλεπτο ούτε και απ'αυτόν τον χορό. Πιάνομαι δίπλα στον Χρήστο (Σταυριανίδης) και φεύγουμε στον κόσμο της λύρας. Αυτό γινόταν έξη με επτά ώρες. Τίποτε δεν μας κούραζε, ήταν η ζωή μας. Η ορχήστρα ετοιμάζεται για το επόμενο τραγούδι. Ο ιδρώτας στάζει απ'το πρόσωπο... και μ'ένα χαμόγελο περιμένουμε τον επομενο χορό. Κάποια στιγμή έρχεται η κ. Λουκία (η μάνα

του Χρήστου) και με ρωτάει: "Γιώργο μιά που ξέρεις τους ποντιακούς χορούς, γιατί δεν χορεύεις και σύ μαζί με τον Χρήστο στο συγκρότημα μας;"

Την κοιτάζω... δεν ήξερα τι απαντήσω... βλέπω το Χρήστο, και μου λέει: "Ναί ρε γιατί δεν χορεύεις και σύ;"

„Πρώτα-Πρώτα όλοι στο χορευτικό είναι Πόντιοι, μ'αρέσουνε οι χοροί αυτοί. Μου θυμίζουνε τους δικούς μας στην Κρήτη. Και βέβαια θα μ'αρεξε να χόρευα μαζί σας.“

Τότε δεν υπήρχαν και άνδρες στο χορευτικό. Η απόφαση δεν ήταν δύσκολη. Το συζήτησε και το Διοικητικό και με δέχτηκαν σαν ΠΟΝΤΙΟ... Ήτανε τα πρώτά δύο χρόνια. Τα χρόνια που χορεύαμε σάν μοναδικοί άνδρες στο χορευτικό. Από τότε έμπαινα όλο και περισσότερο στο ποντιακό πνεύμα. Μου ήτανε τιμή νά συμμετάσχω και σαν πρώτος Κρητικός, σε ένα χορευτικό που έχει παρόμοια παράδοση με τη δικιά μας. Κανένας άλλος τόπος δεν με συγκινεί και δεν με παρακούνα τόσο πολύ όσο ο Πόντος... Αν παρατηρήσω μέχρι και η παρέα μου όλοι Πόντιοι είναι.

Ο Γιώργος Βενάκης πρώτος από δεξιά. (1989)

Περάσανε αρκετά χρόνια. Τα μικρά τώρα μεγαλώσανε, και αυτά βαστούνε και διοικούνε την Ένωση. Θέλω να ευχαριστήσω όλο το Διοικητικό που μου 'δωσε την ευκαι-

ρία να πώ δυό λόγια απ' την δική μου πλευρά. ...θέλω επίσης να ευχαριστήσω όλους αυτούς που βοηθήσανε να φτάσει η Ένωση Ποντίων εδώ που είναι... και είμαι σίγουρος ότι ο καθένας αυτό που προσφέρει, και ας είναι μικρό, βοηθάει να μην χαθεί αυτή η παράδοση. **Θα'μαι πάντα δίπλα σας.**

Τι μαντινάδα να σου πώ, τι λόγια να σου στείλω, που καμαρώνει η σκέψη μου, μόνο που σ'έχω φίλο.

Πάντα αδέρφια θα 'μαστε όπου και να βρεθούμε και με τσι λύρες συντροφιά τη ζωή μας θα γλεντούμε.

Ο ΧΟΡΟΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ Η ΑΦΟΡΜΗ

της Σοφίας Βενάκη-Παυλίδου

Πρίν από 25 χρόνια περνούσα τα ίδια που τώρα περνάνε οι κόρες μου. Θυσιάζαμε τις Κυριακές μας για να μάθουμε ένα κομμάτι πολιτισμό για να νιώσουμε ένα κομμάτι πατριδα. Έτσι όπως σήμερα ιδρώνουν τα παιδιά μας, ιδρώναμε και εμείς τότε.

Irini Venakis

Η εκμάθηση των χορών ξεκίνησε τότε, όπως και τώρα με τους χορούς ομάλ και τίκ. Γινόμασταν καλύτεροι από μήνα σε μήνα, από χρονιά σε χρονιά. Οι χοροί γινόταν ολόενα και πιά απαιτητικοί, αργότερα προστέθηκαν και οι φιγούρες τις οποίες ενσωματώσαμε στους χορούς μας. Αλλά νιώθαμε όλοι, πως είναι αυτό θέλαμε. Πάντα να μαθαίνουμε περισσότερα. Το χορευτικό μας είχε γίνει ένα σώμα. Τα πόδια, τα χέρια και τα κεφάλια μας κινούνταν ταυτόχρονα και προς την ίδια κατεύθυνση. Αυτό επιζητούσαν να δούν και οι δάσκαλοι μας τότε. Όταν είχαμε πιά καταφέρει να μάθουμε να χορεύουμε την **Σέρρα**, είμασταν πιά έτοιμοι. Αυτός είναι και ένας από τους αγαπημένους μου χορούς, γιατί μου ζυπνιά ταυτόχρονα συναισθήματα λύπης, αλλά και χαράς. Η ενότητα μας σφυριλατιόταν καθημερινά, είτε χορευτικά, είτε συναισθηματικά, κάτι που βεβαίως ήταν και ένας λόγος που πηγαίναμε κάθε φορά εκεί. Μιά και οι περισσότεροι είμασταν έφηβοι, πως ήταν φυσικά πολύ σημαντική η ύπαρξη της παρέας. Είμασταν ικανοί και ανεξάρτητα από την εκδήλωση να στήσουμε ένα "πάρτυ" ανα πάσα στιγμή, είτε πριν, είτε μετά την εμφάνιση μας. Βέβαια, θα ήταν ψέμα τώρα να ισχυριστούμε, ότι όλοι μας συνυπήρχαμε πάντα αρμονικά. Αυτό δεν το επιτρέπει η εφηβική ηλικία. Υπήρχε κυρίως μεταξύ των κοριτσιών πάντα ένας λόγος για μαλώματα, άλλα αυτά εξαφανίζονταν το αργότερο όταν έπαιζε η κεμεντζέ. Όταν όμως και αυτό δεν βοηθούσε, τότε μας επανέφερε ο Αλεκός Καλπαξίδης (Σημ. Ξεν.: Χοροδιδάσκαλος τότε) γρήγορα στην πραγματικότητα. Αυτός ήταν επίσης που νιαζόταν να αισθανόμαστε καλά. Είτε φροντίζοντας για τον εφοδιασμό μας με αναψυκτικά και νερά, είτε με γευστικά μπισκότα.

Σήμερα, τα χορευτικά μας τμήματα αποτελούνται από πεντάχρονα έως δεκατριάχρονα παιδιά. Γελώ κάθε φορά, όταν βλέπω πόσο νευρικά είναι πριν από κάθε εμφάνιση, και πώς εξαφανίζεται η αναστάτωση τους όταν ανεβαίνουν στην σκηνή. Παλιότερα, όταν βρισκόμουν πανω στη σκηνή, νευρίαζα πάντα όταν έβλεπα στο κοινό τους συγγενείς μου να κλαίνε. Θεωρούσα πάντα, πως ήταν ένα ευχάριστο γεγονός. Όμως σήμερα, όταν στέκομαι δίπλα στη σκηνή και κοιτώ τα παιδιά μας και η κεμεντζέ ξεκινά να παίζει, βρίσκομαι πολύ κοντά στο να δακρύσω. Ναι, εκεί καταλαβαίνει κανείς, πως ότι κάνουμε δεν σχετίζεται μόνο με τον χορό. Αναφέρεται ταυτόχρονα και στο δέσιμο μας με την Ελλάδα, με τον Πόντο, την πατρίδα και σε τελική ανάλυση με τους συγγενείς μας

Georgia Venakis

ΤΑΟΥΛΑΜ' ΛΕΛΕΥΩ ΣΕ

του Γιώργου Μιχαλόπουλου

Τα τύμπανα θεωρούνται εδώ και χιλιάδες χρόνια βασικότατα μουσικά όργανα. Υπάρχουν σε διάφορες παραλλαγές και παίζονται με διαφορετικούς τρόπους. Η ποντιακή μουσική συνοδεύονταν πάντοτε από ταούλια. Αυτό που προσφέρει δεν είναι μόνο ο

πρωτόγονος και γήινος ήχος, αλλά και η δύναμη και μέσω αυτής η ενέργεια που απελευθερώνεται ως μουσική και χορός.

Η κατασκευή ενός ταουλιού θυμίζει τις πολλές ιστορίες που έχουν ειπωθεί, και αυτές που θα ειπωθούν ακόμη. Έτσι και το παίξιμο του είναι βασικά μία σημαντική μορφή διήγησης. Ενώ η λύρα εμφανίζεται ως το βασικό όργανο, το ταούλ παίρνει πρωταρχικά έναν ρόλο συνοδευτικό. Από αυτόν όμως τον διάλογο τα όργανα αλληλοσυμπληρώνονται.

Δεν είναι μόνο ο ήχος του που του προσφέρει αυτήν την δυνατότητα. Ένας ήχος που προκύπτει από έναν βαθύ και γεμάτο τόνο της μπάσας πλευράς, που δονείται με ένα χοντρό και ελαφρά κυρτό ξύλο, αλλά και της σαφώς πιο υψηλής παράλληλης πλευράς που δονείται συνήθως με ένα λεπτό κλαράκι.

Γιώργος Μιχαλόπουλος

Ο διάλογος προκύπτει, γιατί ο χορός στηρίζεται και καθοδηγείται από τό ταούλ. Προκύπτουν διάλογοι μεταξύ ταουλιού, λύρας και χορευτών. Οι δύο διαφορετικοί ήχοι ψάχνουν την θέση τους στην προσγειωμένη και γήινη μουσική του Πόντου. Και τα δύο όργανα διηγούνται ιστορίες. Χαρά, πόνος, δύναμη και αντοχή, είναι μόνο μερικά από τα χαρακτηριστικά που κάνουν δυνατή την

επαφή με αυτόν τον κόσμο. Δεν υπάρχουν σαφείς κανόνες παιξίματος. Συναισθάνεσαι κάποιους υφιστάμενους ρυθμούς, τους δίνεις ζωή και ανοίγεις σε άλλες καινούργιες και προσωπικές μορφές. Παρά την ύπαρξη υφιστάμενων βασικών κανόνων το παίξιμο καθορίζεται από την προσωπικότητα και την προσήλωση του καλλιτέχνη, χωρίς να ξεφεύγει από το προκαθορισμένο παραδοσιακό μοτίβο. Σημαντικό είναι μόνο να δίνεις σε αυτήν τη δύναμη και ενέργεια με **ειλικρίνεια** και έτσι μπορείς να της χαρίσεις την αθάνατη αγάπη στον πολιτισμό (μουσική, ιστορία)...

ΝΤΙΡΙΚΑΣ Ο ΓΕΡΜΑΝΟΝ

του Dirk "Nτιρικά" Nowak

Αν και δεν είμαι Έλληνας, και σε μενα έβαλαν την ελληνική μουσική στην κούνια, αφού οι γονείς μου περάσανε το μήνα του μέλιτος στην Ελλάδα και τότε έφεραν τα πρώτα συρτάκια στο σπίτι μας. Επειδή στη Γερμανία είχα και Έλληνες γείτονες και φίλους και επιπλέον συγγενείς στην Ελλάδα, αργότερα έμαθα και σπούδασα και ελληνικά. Τις πρώτες φορές που ταξίδεψα μόνος μου, πήγα να επισκεφτώ τους αρχαίους τόπους της Ελλάδας και της Μικρασίας όπως την Έφεσο, την Πέργαμο, την Τροία. Ξεκινώντας από τη μικρασιατική ακτή οι αρχαίοι Έλληνες είχαν προχωρήσει και ίδρύσει άλλες αποικίες και στον Εύξεινο Πόντο. Κι εγώ ήθελα να ακολουθήσω αυτόν το δρόμο, και όταν έφτασα στο μοναστήρι της Σουμελάς κοντά στην Τραπεζούντα, αυτός ο τόπος με τη φυσική ομορφιά του με συνάρπαξε πολύ. Και τον ιδιόρρυθμο ήχο του κεμεντζέ που ακούγεται ακόμα εκεί ερωτεύτηκα αμέσως. Κάποια χρόνια μετά εκμεταλλεύτηκα την ευκαιρία να χορεύω σε μερικούς ελληνικούς συλλόγους της Ζυρίχης και να μάθω και χορούς στους Πόντιους εκεί. Αυτή η ομάδα ήταν διαφορε-

τική. Όχι μόνο ότι η μουσική ήταν ζωντανή και ζωηρή, οι χοροί γεμάτοι ενεργητικότητα, αλλά και στον κύκλο των συγχορευτών που χόρευαν όλοι μαζί απ' τα παιδικά χρόνια, σε κάθε τραγούδι ήταν αισθητή μια ανεξάντλητη δύναμη. Για μένα ήταν η ίδια δύναμη που αισθάνθηκα εκεί πάνω στη Σουμελά και που διηγούται εντυπωσιακά την ιστορία των Πόντιων και της χώρας τους. Ευχαριστώ τον Χρήστο για τον καιρό μου στο χορευτικό που θα είναι πάντα ένα κομμάτι της καρδιάς μου, και **εύχομαι να κρατάτε πάντα τον όμορφο πολιτισμό σας.**

Ο Dirk (αριστερά) με τον Φώτη Καλπαξίδη

AM ANFANG STAND DAS TANZEN..

von Georg Nikolaidis

Aus Platzgründen werden wir auf Deutsch erst in den nächsten Ausgabe die Gründe aufzeigen, weshalb es keinen pontischen Verein geben kann, der ohne Tanzgruppe auskommt. Die Vereinigung der Pontier in der Schweiz ist keine Ausnahme dieser Regel, da schon zu Gründungszeiten, im Jahre 1975, die Kunst und Mystik der pontischen Tänze gepflegt wurden.

Wir haben uns dazu entschlossen, zentrale Persönlichkeiten der letzten 35 Jahre zur Sprache kommen zu lassen. Sie werden uns Geschichten aus ihrem wertvollen Erinnerungsschatz erzählen, gespickt mit speziellen Erlebnissen aus der Perspektive der Hauptpersonen. Es ist wundervoll, Geschichten von Freundschaften, Liebespaaren und grossen Emotionen zu hören, die aus den Tanzgruppen entstanden sind und noch heute das Fundament zum Erhalt der Vereinigung bildet.

In den folgenden Artikeln werden wir die Erinnerungen von **Alekos Kalpaxidis** lesen, welcher nicht nur einer der ersten Tänzer war, sondern auch die frischen Generationen über Jahre aktiv begleitet hat. **Marianna Foka-Iosifidou**, Tochter des kürzlich verstorbenen ehemaligen Präsidenten der Vereinigung, Kostas Iosifidis, gehört der gleichen Tänzergeneration an, wie Alekos. Sie erzählt uns schöne Anekdoten aus den Jahren, wo alles begann. Sie ist die erste nicht-pontische Tänzerin unserer Vereinigung, Frau **Ritsa Papadopoulou-Yfanti**. So kann sie das pontische Werk des Vereins aus ihrer Sicht reflektieren, was natürlich auch für den unterhaltsamen Artikel von **Georgios Venakis** (Präsident des Brudervereins der Kreter in der Schweiz) gilt. Auch er war lange Jahre Tänzer in der Vereinigung. **Sofia Venaki-Pavlidou**, Ehefrau eines Kreters (nicht die Einzige in der Vereinigung), Tochter von Gründungsmitgliedern und Tänzerin für viele Jahre hat heute eine doppelte Rolle zu tragen, Mutter von Tänzern und Tanzlehrerin für die kleineren Kinder. **George Michalopoulos** war für gewisse Jahre unser Daoul-Spieler. Er berichtet uns über diese Liebe. Auch der Artikel des Deutschen **Dirk Nowak** lässt uns emotional

werden. Dirk, der grosse Philhellene, hat seinen Artikel in fehlerfreiem Griechisch geschrieben. Er zeigt uns die grosse Schöpfungskraft der Kultur auf. Der erste Teil unserer Widmung wird durch wunderschöne Kinderzeichnungen abgerundet. Diese Zeichnungen stammen von den Jüngsten der Tanzgruppe. In der nächsten Ausgabe werden wir uns weiteren Artikeln von ehemaligen und aktiven Tänzern der Vereinigung widmen.

35 JAHRE, ALS WÄRE ES GESTERN...

von Alekos Kalpaxidis

Ich fühle mich seltsam, weil Ihr von mir wünscht, einen Artikel für die letzten 35 Jahre in der Vereinigung zu schreiben. Ich habe mich mit allem Möglichen beschäftigt innerhalb des Vereins, niemals aber mit der Schreibearbeit. Ich war der Jüngste, damals 28 Jahre alt, als uns der erste Präsident der Vereinigung, **Theodoros Mourouzidis** bat, die erste Tanzgruppe zu organisieren. Wir empfanden alle eine Freude, einen Stolz, endlich das Gefühl zu haben, die Pontier der Schweiz zu sein. Tanzlehrer wurde Herr **Pavlos Sidiropoulos**, der heute seinen Lebensabend in der Mutter Heimat geniesst. Wir begannen unsere Aktivitäten natürlich ohne zu wissen, wo uns der Weg hin geleitet. Ich denke jedoch, dass wir den Grundstein, die Saat für die nächste Generation gelegt haben. Und die nächste Generation war gross und zahlreich. Ich erinnere mich an viele Kinder, die **Georgiadis**-Gebgrüder zum Beispiel, die in die Heimat gezogen sind, andere, die sich von der Vereinigung verabschiedet haben, oder vom Leben. Für viele Jahre, nachdem ich mich von der Tanzgruppe zurückgezogen hatte, versuchte ich, der Vereinigung tatkräftig zu unterstützen. Ich habe unter anderem die Messer und ande-

re Utensilien für die Tanzgruppe, Kleiderbügel für die Kindertrachten, später half ich Christos (d.Red.: Stavrianidis), der sehr talentiert ist, in seinen ersten Schritten als Tanzlehrer. Wir sangen den Mitgliedern die Weihnachtslieder, wir fuhren bis nach Herisau, 170 km hin und zurück.

Wir hatten das Feuer im Herzen und die Ehrliebe, zwei Elemente, die auch Ihr habt. Ihr habt uns jedoch übertrumpft, ich ziehe meinen Hut vor euch, meine "Palikaria", ich schätze euch sehr, wir alle unterstützen euch!

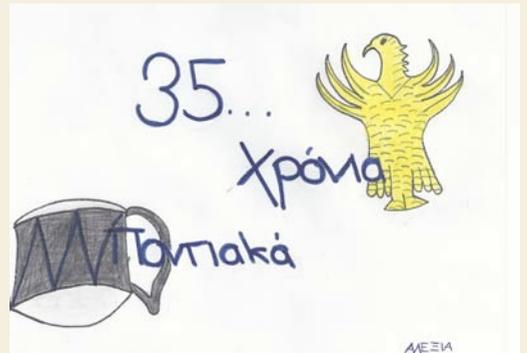
35 JAHRE TANZGRUPPE

von Marianna Foka-Iosididis

Ganze 35 Jahre ist es schon her seit der „Geburt“ der Vereinigung Pontion in der Schweiz. Dreieinhalb Generationen danach kommt es mir vor, als ob es das selbstverständlichste auf der Welt ist, dass es uns gibt. Uns, die Pontii in der Schweiz. Wir, die die Wurzeln unserer Gross- und Urgrosseltern ehren und deren Kultur pflegen und weitergeben. Weitergeben an unsere Kinder, Enkelkinder, Freunde, Bekannte und wissenshungrige. Mit Wehmüt aber auch mit immensem Stolz blicke ich zurück an die Zeit, als eine handvoll Leute sich zusammen fanden, einen Vorstand bildeten und die Statuten erarbeiteten. Sie hatten Pläne, Visionen! Sie wollten unsere Geschichte, unsere Kultur und natürlich unsere Tänze aufrecht halten, auferleben lassen. Mit Ueberzeugung und starkem Willen stellten diese ehrenwerte Herren die erste Tanzgruppe auf die Beine. Sie bestand aus fünf Männer und vier Frauen. Eine der Frauen war ich. Wir mieteten uns in einem Untergeschoss in der Nähe von Zentral ein und trafen uns ab und dann, je nach Möglichkeit. Die Grundschrifte kan-

nten wir natürlich, aber wir mussten üben und aus diese Gruppe eine Einheit bilden die harmonisiert. Die Koordination war schwierig, zumal wir zu jener Zeit keinen Choreographen hatten. Aber wir hatten den Willen und Durchhaltevermögen, Eigenschaften die uns Pontious auszeichnen! Trachten mussten natürlich auch her. Wir hatten keine Einnahmequellen und so wurden die Trachten zum Teil aus eigenen Mitteln finanziert. Diejenigen der Männer wurden aus Griechenland bestellt oder mitgebracht und die der Frauen wurden von unsere älteste Pontia, unsere einzigartige Kiria **Chryssoula** genäht, ehrenamtlich, versteht sich. Und es war soweit! Unser allererster Auftritt. Stolz überlagte unsere Nervosität. Aber Lampenfieber hatten wir, schliesslich würden wir zum ersten Mal in der Schweizer Geschichte Tänze aus Pontos vorführen und das vor so viel Publikum und soviel griechischer Prominenz. Kaum erklang die Musik aus dem Plattenspieler führte uns **Theodoros Mouroussidis**, erster Präsident der Vereinigung und Leiter der Tanzgruppe, auf die Tanzpiste. Die Euphorie und die Begeisterung des Publikums ist nicht zu beschreiben. Patzer und Fehlritte wurden gar nicht beachtet. Der Rythmus der Musik, das imposante Auftreten der Tänzer und die herrlichen Trachten rissen alle mit. Gross und klein. Und manch einer wischte verstohlen seine Tränen. Das war der Auftakt. Von nun an durfte ich die Entwicklung der Tanzgruppe anfangs mitgestalten, nach zunehmendem Alter nur noch mitverfolgen. Vieles hat sich in diesen 35 Jahren geändert. Der Wunsch und der Wille unsere Wurzeln nicht vertrocknen zu lassen ist grösser als je zuvor. Und dazu möchte ich dem jungen Vorstand und dessen Helfer und Unter-

stützer danken und gratulieren. **Bleibt auf diesem Kurs, ich bin stolz auf Euch!**

Alexia Efthimiadis

FILOPONTIERIN IN DER TANZGRUPPE

von Ritsa Papadopoulou-Yfantis

An einem winterlichen Sonntag im Jahr 1976 hatten meine Eltern entschieden zu den Proben des Pontischen Vereins ins Restaurant "Vier Wachten" in Zürich zu gehen. Ich war damals zwölf Jahre alt und wusste bereits, dass wir nicht pontischer Abstammung sind. Es macht nichts, wurde mir gesagt, wir sind Filopontier... Du wirst dort alle Kinder kennen lernen und auch zu der pontischen Folklore tanzen und wir werden alle wie eine Familie sein.

So trafen wir uns jeden Sonntag am selben Ort. Gewisse Leute, manche davon befinden sich nicht mehr unter uns, opfereten ihre Freizeit zum Wohle des Vereins und damit wir etwas lernen konnten. Anfangs hatte ich ein kommisches Gefühl, dass mich die anderen wegen meiner nicht pontischen Herkunft ausgrenzen würden. Schnell hatte ich den Mut und die Zu-neigung gefunden, so wie alle Kinder, die mit mir tanzten, und wir vergassen unsere

Herkunft und unsere Unentschlossenheit gegenüber unserem Tanzlehrer und unseren Eltern, während unsere Eltern Kaffee tranken und sich unterhielten.

An einem Samstag war es soweit. Wir konnten unser tänzerisches Können auf einer Bühne präsentieren. Unser erster Tanzauftritt fand im zürcherischen Spigarten statt und wir warteten mit einer sehr grossen Ungeduld hinter der Bühne, um endlich aufzutreten. Obwohl es viele Jahre her ist, kann ich mich noch sehr gut daran erinnern, dass wir alle sehr nervös waren, jedoch voller Stolz und Enthusiasmus. Zum Glück sind unsere Trachten sehr lang, so dass allfällige Tanzfehler nicht auffallen würden, dachten wir mit unserer kindlichen Naivität...

Alles ist eine Frage der Gewohnheit... Mit jedem Jahr fühlten wir uns umso sicherer und unsere Eltern freuten sich mit uns. So wie wir uns heute freuen und Gänsehaut bekommen, wenn wir sehen, mit welcher Leidenschaft und Energie unsere Kinder die pontischen Tänze aufführen.

Ioannis Digkas

JORIKAS DER KRETANER

von Jorgos Venakis

Es war ein gewöhnlicher griechischer Abend, wie viele andere davor, im Züricher Spigarten, 1984. Wir Jugendlichen tanzten pausenlos und verinnerlichten bei diesen Treffen die Lebensart Griechenland's. Pontische Musik klingt aus den Lautsprechern. Panik macht sich breit, keiner will auch nur eine Sekunde des Tanzes verpassen und sucht nach einer Hand die er greifen kann. Ich greife die Hand von Christos (Stavriandis) und gemeinsam treten wir die "Reise" in die Welt der Lyra an. Ein solcher Abend ging 6-7 Stunden und unsere Kräfte verliessen uns nicht...es war unser Leben. Die Band bereitet sich auf das nächste Lied vor während unsere schweissgebadeten Gesichter den nächsten Tanz kaum erwarten können. Etwas später am Abend kommt Frau Lukia (Christos' Mutter) und fragt mich: "*Giorgo du kannst doch pontisch tanzen, wieso kommst du nicht auch zu uns um zusammen mit Christo zu tanzen?*" Ich schaute Sie an und wusste nicht was ich antworten soll, Christos wiederholte den Vorschlag seiner Mutter. Ich wusste dass die Tänzer hauptsächlich Pontos-Griechen sind. Die Art der Tänze ähnelt sehr unseren kretanischen Tänzen deshalb gefielen sie mir, dazu kommt noch dass es kaum männliche Tänzer gab. Die Entscheidung war einfach und auch der Vorstand des Vereins willigte ein, so wurde ich als Pontos-Griecher aufgenommen. Die ersten 2 Jahre waren wir die einzigen zwei männlichen Tänzer, in dieser Zeit fühlte ich immer intensiver die pontische Seele in mir. Es ist eine grosse Ehre gewesen der erste "Philpontische" Tänzer zu sein in einem Verein mit ähnlicher Tradition der kretanischen. Ich erkannte dass es keine andere Tradition gab die mich so ergriff wie die

des Pontos. Selbst mein Freundeskreis bestand nur aus Pontos-Griechen.

Viele Jahre sind vergangen. Die Tänzer von damals sind heute im Vorstand und massgeblich dafür verantwortlich dass die Vereinigung bis heute so zusammengehalten hat. Ich danke dem Vorstand dass ich hier ein paar Zeilen schreiben durfte. Ich will auch all den anderen danken die zum heutigen Status der "Pontischen Vereinigung" beigetragen haben. Jeder Beitrag hilft unsere Traditionen zu wahren auch wenn er noch so klein und unbedeutend erscheint.

Marina Tzimpoukaki

TANZEN IST NUR DER ANLASS

von Sofia Venakis-Pavlidis

Vor ca. 25 Jahren erging es mir gleich, wie heute meinen Töchtern. Wir opferten alle unsere Sonntage um etwas Kultur zu erlernen und Heimat zu spüren. So wie heute unsere Kinder schwitzen, schwitzten wir dazumal auch. Das Erlernen der Tänze begann wie heute auch noch mit den Tänzen Omal und Tik. Wir steigerten uns von Monat zu Monat und von Jahr zu Jahr und wurden immer besser. Die Tänze wurden immer anspruchsvoller, dazu kamen später

zusätzlich die Figuren welche wir in den Tänzen einbauten. Doch wir spürten alle, dass ist genau das, was wir wollten. Immer mehr dazulernen. Die Tanzgruppe entwickelte sich zu einer Einheit. Unsere Füsse, Hände und Köpfe verliefen gleichzeitig und alle in die gleiche Richtung. Das wollten dazumal auch unsere Lehrer sehen. Als wir den Status erreichten den schwersten Tanz zu lernen „tin Sera“, waren wir bereit. Dies ist auch einer meiner Lieblingstänze, denn er weckt in mir Gefühle von Trauer und zugleich Freude. Wir schweissten uns ob nun tänzerisch oder emotional immer mehr zusammen was auch ein Grund war, dass wir gerne jedes Mal dorthin gingen. Da die meisten Teenager waren, war uns natürlich das Beisammen sein auch sehr wichtig. Wir waren jederzeit imstande egal bei welchem Anlass eine „Party“ daraus zu machen, sei es vor oder nach dem Auftritt. Klar wäre es jetzt gelogen zu sagen, dass wir immer und alle harmonisch miteinander waren. Dies lässt das Teenageralter gar nicht zu. Es gab meistens unter den Girls immer wieder ein bisschen Zoff, doch der verschwand spätestens dann, wenn der Kementse spielte. Falls dies jedoch nicht klappte holte uns Alekos Kalpaxidis schnell wieder auf den Boden der Realität zurück. Er war übrigens auch immer um unser Wohl bemüht. Sei es mit Versorgung von Getränke oder feinen Güzelis.

Heute besteht unsere Tanzgruppe aus 5 bis 13 jährige Kinder. Ich lache jedes Mal wenn ich sehe wie nervös sie vor jedem Auftritt sind doch wenn sie die Bühne betreten, ist die Anspannung weg. Als ich in meinen jüngeren Jahren auf der Bühne stand nervte ich mich, wenn meine Verwandten im Publikum weinten. Ich dachte immer dies ist ein freudiges Ereignis. Doch

heute, wenn ich neben der Bühne stehe und unsere Kinder sehe und dann noch der Kementse zu spielen beginnt, bin ich auch den Tränen sehr nahe. Ja hier merkt man, dass es nicht nur ums Tanzen geht. Es ist auch gleichzeitig eine Bindung zu Griechenland, zum Pontos, zur Heimat und im Endeffekt zu unseren Verwandten.

Christina Guarnaschella

DAS TAOU(L)

von George Michalopoulos

Trommeln gelten schon seit Jahrtausenden zu den elementaren Instrumenten. Es gib sie in diversen Formen und Spielarten. Die pontische Musik wurde seit je her von Trommeln begleitet. Was dies ausmacht ist nicht nur der brachiale und erdige Klang, sondern die Wucht und die damit freiwerdende Energie im Sinne der Musik und des Tanzes. Die Konstruktion einer Trommel erinnert an die vielen Geschichten die erzählt wurden und noch erzählt werden. So ist auch sein Spiel eine in erster Linie bedeutende Form der Erzählung. Während die Lyra als Hauptinstrument fungiert, nimmt die Trommel primär eine begleitende Funktion ein. Durch das ergänzende Spiel wächst sowohl die Lyra als auch das "Daouli" aus sich heraus. Nicht nur der Klang ermöglicht dies, bestehend aus dem

tieferen, sonoren Sound des Bassfelles, welches mit einem dicken und leicht gebogenen Holzschlegel geschlagen wird, sondern auch durch das heller klingende Parallelfell, geschlagen meist von einem dünnen Ast. Der Tanz wird getragen und in seiner Form gelenkt. Es entstehen Dialoge zwischen Daouli, Lyra und dem Tanz, resp. den Tänzern. Die beiden Klänge suchen ihren Platz nun in der bodenständigen und erdigen Musik des Pontos. Es werden Geschichten erzählt von beiden Instrumenten. Freud, Leid, Kraft und Ausdauer sind nur einige Merkmale welche es ermöglichen sich in diese Welt zu begeben. Es gibt keine feste Spielregeln. Man fühlt vorhandene Takte heraus lässt diese leben und öffnet sich für neue auch individuelle Formen.

Trotz vorhandener Grundregeln unterliegt das Spiel immer wieder der Persönlichkeit und Hingabe des Spielers und seiner Individualität ohne dabei vom latenten Leitfaden abzuweichen. Wichtig dabei ist nur dass man sich dieser Kraft und Energie ehrlich hingibt um der Sache eine nicht nur momentane sondern auch neue und ewige Form der Liebe zur Kultur (Musik, Geschichte) zu schenken, welche ewig weiter lebt...

Giannis Kalpaxidis

DIRIKAS DER DEUTSCHE

von Dirk "Dirikas" Nowak

Obwohl ich kein Grieche bin, wurde auch mir die griechische Musik gewissermassen in die Wiege gelegt. Meine Eltern verbrachten nämlich ihre Flitterwochen in Griechenland und brachten damals schon die ersten Syrtakis in unser Zuhause. Da ich in Deutschland auch griechische Nachbarn und Freunde, und ausserdem Verwandte in Griechenland hatte, lernte und studierte ich später auch Griechisch. Als ich die ersten Male allein verreiste, besuchte ich die antiken Stätten Griechenlands sowie Kleinasien, wie Ephesus, Pergamon, Troia. Ausgehend von der kleinasiatischen Küste waren die alten Griechen ausgefahren und hatten weitere Kolonien auch am Schwarzen Meer gegründet. Auch ich wollte diesen Weg nachzeichnen, und als ich am Kloster Sumela bei Trapezunt ankam, faszinierte mich dieser Ort mit seiner natürlichen Anmut sehr. Auch in den eigentümlichen Klang der Kementsche, die immer noch in dieser Gegend zu hören ist, habe ich mich sofort verliebt. Einige Jahre später nahm ich die Gelegenheit wahr, bei verschiedenen griechischen Vereinen in Zürich zu tanzen und dort auch Tänze bei den Pontiern zu erlernen. Diese Gruppe war anders. Nicht nur dass ihre Musik live und lebendig war, ihre Tänze voller Energie, sondern im Kreis der Tänzer, die alle von Kindesbeinen an miteinander tanzten, war auch bei jedem Lied eine unerschöpfliche Kraft spürbar. Für mich war es dieselbe Kraft, die ich dort oben in Sumela gespürt hatte, und die eindrücklich die Geschichte der Pontier und ihres Landes erzählt. Ich danke Christos für die Zeit in seiner Tanzgruppe, die immer Teil meines Herzens sein wird, und **ich wünsche**

euch, dass ihr immer an eurer schönen Kultur festhaltet!

Marianthi Stavrianidi

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ, Ο ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ...

του Νώντα Καλπακίδη

.... αυτές τις άγιες μέρες που περάσανε σκεφτόμουν πάρα πολλά. Από την μια ένωσα την ζεστασιά της οικογένειας, την ικανοποίηση που δεν ήμουν μακριά από τα πρόσωπα που αγαπώ πάνω από όλα, και έδωσα και σε αυτούς μεγάλη χαρά με την απλή παρουσία μου. Ίσως δεν είναι μια απλή παρουσία, μάλλον είναι πλέον σπάνια, αφού οι χριστουγεννιάτικες και πρωτοχρονιάτικες ευχές πλέον δίνονται από Νέα Υόρκη, από Λονδίνο, μέσω Facebook και SMS...Πλέον σπάνια είναι και η τήρηση των εθίμων μας, πολύ θλιβερό αλλά γεγονός. Όταν ήμουν μικρός οι δρόμοι του γραφικού Herbrectingen της Γερμανίας, εκεί μεγάλωσα, τις άγιες μέρες αυτές πλημμύριζαν από παιδιά που λέγανε τα κάλαντα.....σήμερα δυστυχώς είναι 2-3 παιδιά που γυρνάνε. Παραδείγματα υπάρχουν αμέτρητα αυτά τα χρόνια της παγκοσμιοποίησης, όμως υπάρχουν και τα θετικά σημάδια. Οικογένειες και συλλόγοι που κρατάνε τα έθιμα ΜΑΣ. Είτε λέγοντας τα κάλαντα, κόβοντας την βασιλόπιτα, μοιράζοντας τα δώρα την Πρωτοχρονιά και πολλά άλλα!

Διαβάστε πόσο όμορφα γιορτάζανε οι παππούδες και οι γιαγιάδες μας στον Πόντο αυτές τις μέρες που μας δίνουν ψυχική γαλήνη και μάθετε ποιος ήταν ο Άγιος Βασίλης...

Πρωτοχρονιά στον Πόντο

Στην ποντιακή, νεοχρονιά ή νέον έτος. Την παραμονή της πρωτοχρονιάς λέγονταν τα κάλαντα από τα παιδιά, που χωρισμένα σε ομάδες περιέρχονταν τα σπίτια. Το βράδυ όλη η οικογένεια συγκεντρωνόταν για να περάσει μαζί τη γιορτή. Το τραπέζι ήταν γεμάτο με φρούτα (πορτοκάλια, μανταρίνια, ξερά δαμάσκηνα, ροδάκινα και καΐσια ξερά, σταφίδες, χουρμάδες κ.α.), ξηρούς καρπούς (φουντούκια, καρύδια, αμύγδα-

λα, κάστανα κτλ.), γλυκά, ξερές φέτες από κυδωνόπαστο κ.α. Οι μικροί του σπιτιού έλεγαν τα κάλαντα για τους μεγαλύτερους της οικογένειας, κι ύστερα κάθονταν όλοι στο πρωτοχρονιάτικο τραπέζι.

Την πίτα την έκοβε ο αρχηγός της οικογένειας, αφού πρώτα χάραζε με το μαχαίρι το σημείο του σταυρού και έλεγε "εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος". Πρώτα ξεχώριζε ένα κομμάτι για την εικόνα του σπιτιού, έπειτα ένα κομμάτι για τη δουλειά, κι ύστερα έδινε ένα κομμάτι σε όλα τα μέλη της οικογένειας. Ξεχώριζε επίσης κομμάτια και για όσους έλειπαν. Σε άλλα μέρη, χωρίζαν ειδικά κομμάτια και για την Παναγία, τον Χριστό, τον ξένο. Έπειτα ο αρχηγός της οικογένειας ανακάτευε μερικά νομίσματα με φουντούκια και καρύδια και τα πετούσε στην οροφή λέγοντας ταυτόχρονα, "Κάλαντα και καλός καιρός, πάντα και του χρόνου". Η κίνηση αυτή γινόταν τρεις φορές. Στη συνέχεια ο πατέρας με τη μητέρα, με το θυμιάτο στο χέρι, γρίζαν όλα τα δωμάτια του σπιτιού και τα θυμιάτιζαν λέγοντας ευχές ή ψέλνοντας τροπάρια. Μετά το θυμιάτισμα, ο πατέρας καλαντίαζε τα παιδιά (έδινε τα δώρα τους).

Ο Άγιος Βασίλης

Ο Άγιος Βασίλης ή Αϊ-Βασίλης αποτελεί σήμερα μια διεθνή λαογραφική μορφή η οποία διανέμει δώρα σε παιδιά και ενηλίκους που υπήρξαν "καλοί" κατά τη διάρκεια του χρόνου. Είναι κυρίαρχο πρόσωπο του εορτασμού της Πρωτοχρονιάς και των Χριστουγέννων. Η γνωστή παρουσία του με κόκκινη στολή, λευκή γενειάδα, πάντα χαμογελαστός με το σάκο με τα δώρα, πάνω σε έλκηθρο που το σέρνουν ζωηρά ελάφια ή τάρανδοι αποτελεί σήμερα σε παγκόσμια κλίμακα τον αγαπημένο ήρωα των παιδιών τις ημέρες αυτών των εορτών ακόμη και σε χώρες μη χριστιανικές. Ξεκινά κάθε χρόνο από χώρα του Βορρά, παραμονές πρωτοχρονιάς, για να χαρίσει δώρα σε όλα τα παιδιά της γης. Είναι ο "Πατέρας Χριστούγεννα" των Άγγλων, ο "Περ Νοέλ" των

Γάλλων, ο "Σίντερ-Κλάας" των Ολλανδών, ο "Βάιναχτσμαν" των Γερμανών, ο "Λαμ-Κουνγκ-Κουνγκ" (καλός γερο-πατέρας) των Κινέζων, ο "Χοτέισο" των Ιαπώνων.

Η σημερινή μορφή του Αϊ-Βασίλη με την κόκκινη στολή και την άσπρη γενιάδα άρχισε να γίνεται δημοφιλής το 1931 όταν η γνωστή αμερικάνικη εταιρεία αναψυκτικών Coca-Cola παρουσίασε τον Αϊ-Βασίλη με πρωτοχρονιάτικα δώρα τα προϊόντα της εταιρείας στα χρώματα βεβαίως εκείνης. Η διαφήμιση δε αυτή υπήρξε εμπορικά τόσο επιτυχής που έμελλε να γίνει σήμα δημοτικότητάς της ανά τον κόσμο.

Για τους Ορθόδοξους χριστιανούς ο Αϊ-Βασίλης ανάγεται στον **Μέγα Βασίλειο** ο οποίος έζησε στην Καππαδοκία, αφιέρωσε σχεδόν όλη του τη ζωή στη βοήθεια προς τον συνάνθρωπο και θεωρείται στην παγκόσμια ιστορία ως ο εμπνευστής αλλά και πρώτος δημιουργός της οργανωμένης φιλανθρωπίας. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Μέγας Βασίλειος ήταν ψηλόλιγνος, με μαύρα μάτια και γένια. Ακόμη και ο Άγιος Νικόλαος στην Ορθόδοξη παράδοση αγιογραφείται ως ισχνός ασπρογένης γέροντας. Ο Μέγας Βασίλειος πέθανε την 1.1. του 379. Αυτή η ημερομηνία, ημέρα θανάτου του, διατηρούμενη στη παράδοση, θεωρήθηκε (πρώτα) απ' όλους χριστιανικούς λαούς ότι φέρνει ευλογία και καλή τύχη στη νέα χρονιά. Τα κάλαντα Πρωτοχρονιάς πέρα από τα παινέματα κύριο πρόσωπο τους είναι ο Μέγας Βασίλειος για το έργο του οποίου γίνεται υπενθύμιση στον σπιτονοικοκύρη ώστε να επαναλάβει επ'

ωφελεία βεβαίως των παιδιών που ψάλλουν αυτά.

Στη Δύση το πρόσωπο του Αγίου Βασιλείου έχει ταυτιστεί με την ιστορία του Αγίου Νικολάου που φημιζόταν για τη γενναιοδωρία του. Οι βόρειοι λαοί έχουν προσθέσει στοιχεία των δικών τους παραδόσεων (τάρανδοι, έλκηθρο, άστρο του Βορρά, μεγάλες κάλτσες κλπ) μια κουλτούρα που τον συνοδεύει μέχρι και σήμερα. Στα ελληνικά δεδομένα η μετατροπή αυτή φαίνεται να πέρασε περίπου στη δεκαετία του 1950-60, κυρίως στον αστικό πληθυσμό από τους μετανάστες που με τις ευχητήριες κάρτες τους εισήγαγαν τον "Δυτικό" Αϊ-Βασίλη.

NEUJAHR IM PONTOS, DER HEILIGE VASILIOS UND DIE GLOBALISIERUNG...

von Nontas Kalpakidis

...es ging mir viel durch den Kopf an diesen heiligen Tagen. Auf der einen Seite fühlte ich die Wärme der Familie, die Zufriedenheit in der Nähe der Menschen zu sein die ich über alles liebe und denen ich mit meiner Präsenz grosse Freude schenkte. So selbstverständlich ist es heutzutage gar nicht mehr, ich meine das gemeinsame verbringen der schönen Weihnachtszeit - es ist eher selten. Facebook, SMS, London und New York haben die Stelle des gemeinsamen Sitzens am Kaminfeuer, des Telefons und des Treffens im Heimatort eingenommen.

Das bewahren unsere Bräuche ist ebenfalls zu einem seltenen Gut geworden, das ist sehr traurig und auch leider wahr. Als ich klein war waren hunderte Kinder unterwegs um von Haus zu Haus Weihnachtsmelodien und Lieder erklingen zu lassen, das ist Brauch in Griechenland seit vielen Generationen. Heutzutage sind die Kinder an zwei Händen abzuzählen. Es gibt viele Beispiele dieser Art im Zeitalter der Globalisierung, aber glücklicherweise gibt es auch Beispiele die Hoffnung geben. Es gibt

Familien und Vereine die **unser aller** Traditionen und Bräuche wahren. Man geht von Haus zu Haus und singt Weihnachtslieder, man schneidet zu Neujahr immer noch den Kuchen mit dem versteckten Talisman an, man verteilt die Geschenke an Neujahr und vieles mehr.

Neujahr im Pontos

Am letzten Tag des Jahres gingen die Kinder von Haus zu Haus um Weihnachtslieder zu singen. Abends dann versammelte sich die ganze Familie um gemeinsam zu feiern. Der Tisch war voll mit Obst (Orangen, Mandarinen, getrockneten Zwetschgen, getrockneten Pfirsichen, getrockneten Aprikosen, Rosinen, Datteln, u.v.m.). Verschiedene Hülsenfrüchte zierten ebenfalls den Tisch (Haselnüsse, Walnüsse, Mandeln, Kastanien usw.). Süßspeisen wie getrocknetes Quittegelee mit Mandeln durften auch nicht fehlen. Die Jüngeren sangen für die Älteren und dann setzten sich alle zusammen an den Tisch.

Das Familienoberhaupt kreuzigte symbolisch den Talisman-Kuchen mit dem Messer und sprach: *“Im Namen des Vaters des Sohnes und des Heiligen Geistes”*. Zuerst wurde ein Stück für die Ikone des Hauses separiert, dann ein Stück für die Arbeit und dann bekam jedes Familienmitglied ein Stück. Auch für die nicht anwesenden Familienmitglieder wurden Kuchenstücke separiert. In manchen Orten des Pontos wurden auch Kuchenstücke für Jesus Christus, Maria die Mutter Jesu und den Fremden geschnitten. Das Familienoberhaupt nahm danach einige Münzen und mischte diese mit verschiedenen Nüssen. Er schmiss diese dann auf das Dach des Hauses und sagte: *“Ich wünsche uns auch nächstes Jahr Weihnachtslieder und eine schöne Zeit”*. Er wiederholte diesen Brauch drei Mal. Die Eltern beweihräucherten das ganze Haus und sprachen verschiedene Psalmen aus. Schliesslich wurden die Kinder von den Eltern beschenkt.

Die Heiligen Vasilios und Nikolaus und der Weihnachtsmann

Der Weihnachtsmann ist eine Symbolfigur weihnachtlichen Schenkens, die in Deutschland vor allem in Nord-, Mittel- und Ostdeutschland populär ist. Dargestellt wird er als dicklicher und freundlicher alter Mann mit langem weissem Bart, roter und mit weissem Pelz besetzter Kutte; Attribute sind sein Geschenksack und (häufig) eine Rute. Dass diese Darstellung bereits im 19. Jahrhundert existierte, beweisen zeitgenössische Postkarten. Die Coca-Cola Company nutzte ab 1931 alljährlich zur Weihnachtszeit diese Darstellung für eigene Werbekampagnen.

Der **Heilige Vassilios** lebte 350 n.Chr. in der Stadt Caesarea als Bischof. Einer Überlieferung nach soll er die Räuber gestellt haben, die jene Stadt damals ausraubten und alle Bürger bestahlen. Das wieder gefundene Diebesgut liess sich jedoch nicht mehr zu seinen rechtmässigen Besitzern zurück verfolgen, und so liess der Bischoff Vassilios die Stücke in Brotteig einbacken und unter der Bevölkerung verteilen. Damit fällt er ein weises Urteil und bewies Umsicht. Daraus lässt sich der Heilige Vasilis ableiten, der heutzutage in Griechenland in der Nacht zum 1.1. den Kindern die Weihnachtsgaben bringt und zu dessen Ehre die Hausfrauen am selben Tag den Königskuchen backen, indem eine Münze (oder Talisman) eingebacken ist.

Die Legende erzählt, dass der **Heilige Nikolaus** unschuldig zum Tode Verurteilte gerettet hat, Kinder vor dem Tod bewahrt, die Ernten vervielfacht hat und neben vielen anderen Taten Seeleuten in Not half. Als Gabenbringer für Kinder gilt der Hl. Nikolaus seit dem 16. Jahrhundert. Auch in Griechenland kam es zu einer Art Verschmelzung dieser beiden Heiligen und der Weihnachtsmannfigur.

KOSMETIKSTUDIO
ORFA
DIMITRA EFTHIMIADIS
SIG. GEPR. KOSMETIKERIN
CORDULAPLATZ 6
5400 BADEN
056 222 26 47
DIMITRA@HISPEED.CH

Protekt

Rechtsschutz

bellini®
Menschen . Netze . Chancen

„Sofien Sie
brillante
Akzent“

Nail Studio Sofia
Stampfenbachstrasse 146
8006 Zürich
Tel: 043 268 09 70
www.nailstudiosofia.ch

RESTAURANT «ZUM GRIECH»
Schweizer Qualität mit griechischer Fantasie!
Familie Kapetanidis
Zürichstrasse 105 • 8123 Ebmatingen
Telefon 044 980 03 33 • Telefax 044 980 33 44
www.zumgriechen.ch • info@zumgriechen.ch
Öffnungszeiten: Mo–Fr 09.00–14.00 Uhr und 17.00–24.00 Uhr
Sa 16.00–24.00 / Sonntag auf Anfrage

THRAKI GmbH

HELLAS SHOP
Griechische Spezialitäten
www.thraki.ch
Email: food@feta.ch

GRIECHISCH, MEDITERRANE & FISCHSPEZIALITÄTEN

POSEIDON

AATHALSTRASSE 5
8610 USTER

TEL. 044 941 50 11
FAX 044 941 48 38

DIK ESSKULTUR DER GOETTER

ANEK LINES
www.aneq.ch

Nektarios Simandirakis

GENERALAGENTUR FÜR DIE SCHWEIZ
KNOSSOS REISEN
SWISS TRAVEL SECURITY - REISEGARANTIE

Baumackerstrasse 35 8050 Zürich
Tel. 044 312 23 23 info@knossosreisen.ch Fax 044 312 23 73

PNEUHAUS

GRUENAU

G. Tasmalis

- Service
- Frontscheibenservice
- Reparaturen aller Marken

Bändlistrasse 29
8064 Zürich
Tel. 044/4315164 - Fax. 044/4301929

Taverna Apollo
...wo die Götter speisen!

Taverna Apollo
Ueberlandstr. 14
CH - 8051 Zürich

Tel. 044 311 61 00
Fax 044 311 61 15

www.tavernaapollo.ch

PAPARIS
TRANSPORTE GMBH

www.paparis.com info@paparis.com Tel. 043 268 04 44/45

Schweiz - Griechenland
Griechenland - Schweiz

HAIR AND BEAUTY

PALACE

Anatoli Salonidis Fantidis
Lindenweg 6 8153 Rümlang
www.hairandbeautypalace.ch

Mittelmeer-Spezialitäten

LÄBIS

2x in Zürich

Läbis 1 Bismassestr. 6 8001 Zürich Tel. 044 281 41 13 Fax 044 228 73 34	Läbis 5 Hardtmattstr. 126 8005 Zürich Tel. 044 440 85 90 Fax 044 440 52 51
--	---

www.laebis.ch

Die Mobiliar
Versicherungen & Vorsorge

Generalagentur Zürich
Konstantinos Kalpaxidis
Versicherungs- und Vorsorgeberater

Nüschelestrasse 45, Postfach, 8021 Zürich
Telefon 044 217 99 54, Natel 079 635 23 25

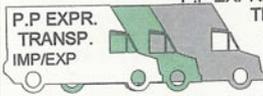
201 2008/05/04

MYTHOS CAFÉ IMBISS GmbH
STAUFFACHERSTR. 35
8004 ZÜRICH
TEL./FAX 044 372 29 54

Konstantinos Papacharisiou
Geschäftsführer

P.P EXPRESS
TRANSPORT
IMPORT/ EXPORT

DEZ- ERNÄHRUNGS-ZENTRUM
BERATUNG
ORJIN SCHMERZ MITTEL
VERKAUF
PAVLIDIS PAVLOS
SCHWELLBRUNNERSTR.55
9100 HERISAU

NAT : 078/ 691 36 93
VETR : 078/ 776 24 52

ARTOS

Bäckerei - Konditorei
Stavros Takvoryan Bremgartenstrasse 66 8003 Zürich
www.artosbaeckerei.ch

Η Ένωση Ποντίων Ελβετίας ευχαριστεί επίσης την ευπατριδή ιατρό κ. Σουμέλα Τερζάνη η οποία **και φέτος** έκανε μία γενναιοδωρη χορηγία των CHF 1'000, και **όλα** της τα μέλη για την έγκαιρη πληρωμή της συνδρομής τους. Με την βοήθεια και την συμμετοχή **όλων** μας κάθε στόχος μπορεί να γίνει πραγματικότητα. **Η Ρωμανία κι' αν 'πέρασεν ανθεί και φέρει κι 'αλλο.**

*Πόντος! Έν' άστρον φωτεινόν σ' Ελληνικούς αιώνας.
Αργοναυτών το όρωμαν και τη Ακρίτα κάστρον.
Νύφε ακριβοθώρετος τη Πόντου τη Ευξείνου,
πυκνέσα δείσα σα ραχά μάραντα φορτωμένα.
Πόντος! Αγέρας παρχαρί, θύμηρου μυρωδία,
τη λύρας γλυκολάλεμαν, νερόπα πάντα κρύα.
Πόντος! Η πρώτησα χαρά μ', το υστερνό μ' ο πόνος.
Αροθυμώ και τραγωδώ, αροθυμώ και κλαίω.*

στίχοι: Γεωρ. Σαρακηνίδη

ΕΝΩΣΗ ΠΟΝΤΙΩΝ ΕΛΒΕΤΙΑΣ

1975-2010

35 Χρόνια Ζωής και Προσφοράς

Τεύχος 4 • Καλαντάρτς 2010
Ausgabe Nr. 4 • Januar 2010